Масса а мехкашкара пролетараш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГІалгІай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

ЕРА 8 ЯНВАРЬ № 3 (2315). 1959 шу Мах 20 кеп.

Советски космически ракета урагІъяхийтар лаьттагара Беттага бода никъ дунен тІа эггара хьалха вай буллилга да. Из котало хьахиннай коммунистически общество хьалъеча советски наха творчески къахьегарца. ХІама хьадеш вай къахьегаро Советски Даьхе кердача сийрдача лакхаленашка йоаккх.

(Н. С. Хрущева къамаьла тІара).

VII-гІа областной партийни конференци

9 январе городе Грозне хьаелларгья VII-гІа областной партийни конференци. Нохч-ГІалгІай мехка вахара чухь хула доккха хІама да из. Вай берригa мохк партен XXI-ча съездага кийчлуча дезача деношка гуллу из.

Областной партийни организаци ший конфеденце йоагІа Коммунистически партен Центральни Комитета гонахьа айхха кхотаенна, республикан промышленность, юрта боахам дІахо а дегІабоалабара керда доккхий декхараш сийленца кхоачашде кийча йолаш. Партен XX-ча съездо даь соцамаш а цул тІехьагІа партеси правительствоси даь соцамаш а кхоачашдеш къахьегамхоша лоаттабеча къовсама керте а этта, вай партийни организацес кхы а дукхагІа чІоагІбир нахацара бувзам, боахам а культура а лакхъеча хьадда толамаш даьхад. ССКП XXI-ча съезда сийна социалистически яхь шерра йоаржа а яь, НГІАССР-а предприятей коллективаша ханал хьалха, 18 декабре, кхоачашйир шера йоагІа плани шоаш тІаийца съезда хьалхара декхараши. Итташ миллионаш сом мах бола продукци планал совгІа арахийцай.

Юрта боахама къахьегамхоша ханал хьалха, 25 июне, кхоачашйир шера йоагІа хлебозаготовкай план. 1953 шера денначул 3,2 дукхагІа ялат паччахьалкхенна дІаделар. Хьайбаех йоаха продукташ йоахилга лоархІам боллаш лакхдир, из бахьан долаш йиш хилар паччахьалкхенна дулх, шура, тха дІадалара шера йоагІа планаш хана лхьалха кхоачашъе.

Промышленностьи юртбоахама производствои дегІайоагІаш хилар бахьан долаш хадданза лакхлу вай республикерча къахьегамхой вахара хьал. ДІахо а дегІайоагІа чулоацам социалистически форма къамани йолаш йола культура. Боахамани культурани хьакъехьа карагІдаьннараш хьахинна наха юкъе бу партийни политически болх тоабарах, халкъашта юкъера доттагІал чІоагІдарах, Коммунистически партена гонахьа нах кхотабаларах.

Нохч-ГІалгІай мехкарча къахьегамхой къахьегама денал а политически уйла а лакхйир партен XXI-ча съезде Н. С. Хрущевс ергйолча доклада тезисаш тІа оттаьча коммунизм хьалъярах йолча Іалаьмате йоккхача планаша. Болхлой а колхозникий а собранешка, партийни организацешка—массанахьа болхлой, колхозникаш, интеллигенци чІоагІа раьза я ворхІ шера де оттадаь декхараш толамца кхоачашдара тІехьа къовсам лоаттабе. ССКП ленински къамий политика ларде а лувцаш, тезисаш тІа йизза а масса оагІорахьа а ерригa союзнии автономнии республикаш дІахо а дегІайоалаяра гІулакхаш де лерхІ.

Даьча лоархІамех хьатІадоагІача ворхІ шера НГІАССР-а промышленносто арахецаргйола продукци 2,2 дукхагІа хургья. Халкъа боахамга дІайохийта капиталовложенеш укх тІеххьарча ворхІ шера хинначул шоззанел дукхагІа хургья. Промышленность дІахо а лакхлургья мехкдаьттан, химически, энергетически, машинаш ю а кхачан а промышленность дегІайоалаярца. Мехкдаьтта доаккхилга 1,7, газ йоаккхилга 1,5 лакхлургда, къаьстта дегІ дахьаргда химически промышленносто. Болх бе йолалургья керда промышленни предприятеш, Іалаьмате дукха рузкъа дІадохийтаргда нах чубаха а культурни вахара эша а цІеноша хьалдеча.

ХьатІадоагІача ворхІ шера лоархІам боллаш дегІабоагІаргба юрта боахам. Валовой ялат даккхар 1,4-зза, баьца дaараш дахар 3,2-зза, дулх даккхар 2,5-зза, шура яккхар 2-зза, фуаш гулдар 2,2-зза, иштта кхыдараш а дегІадахка деза. Общественни хьайбаех боала пайда лакхлургба. 1965 шу йисте доалаш цхьан Іаттагара йоаккха шура 2650 кг., цхьан устагІан тІара доаккха тха 5 кг., цхьан котама кІалхара гулду фуаш — 120 кхоачаш лакхлургда.

Іалаьмате доккхий гІулакхаш де лерхІ республикан культура а къахьегамхой вахара хьал а лакхдеш.

Ала дезаш да, промышленноста, транспорта, строительни организацей, колхозий, совхозий, МТС-ий, РТС-ий балха тІа хІанз а тІехьа дукха кхоачамбоацараш хилар. ДІахо а промышленнии юртбоахамеи производство чехкка дегІайоалаярна бизза пайда эцац йолча торонех.

ХьатІадоагІача ворхІ шера дола Іалаьмате доккхий декхараш кхоачашдеча партес цу кулгал лакхде деза, предприятешта, колхозашта, совхозашта гаргагІа оза деза из. ШерагІа йоаржае еза партийни балха опыт, кадрашта экономически дешар хьехара, къахьегамхой коммунистически уйланца кхетабара дукхагІа теркам тІабахийта беза.

VII-ча областной партийни конференцес къоастадергда хьатІадоагІача ворхІ шера Коммунистически партес оттадаь декхараш кхоачашдарна де деза гІулакхаш.

РСФСР Лакхехьарча Совете хоржамаш дарна йола хоржамий округаш

РСФСР-а Конституцен 25-ча статьяга а «РСФСР-а Лакхехьарча Совете хоржамаш дарах йолча Положенен» 25-чеи 26-чеи статьяшка а хьежа, РСФСР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указаца вІашагІъеххкай РСФСР-а Лакхехьарча Совете хоржамаш дарна йола 825 хоржамий округ, царна юкъе Нохч-ГІалгІай АССР-е:

811. **Грозненски — Ленински хоржамий округ** (центр — Грозный). Г. Грознен Ленински район а юртий районаш а: Каргалински, Наурски, Шелковски.

812. **Грозненски — Сталински хоржамий округ** (центр — г. Грозный). Г. Грознен Сталинскии Октябрьскии районаш: болхлой поселок Черноречье а юртий районаш а: Гудермесски Курчалоевски, Ножай-Юртовски, Саясановски.

813. **Грозненски — Орджоникидзевски хоржамий округ** (центр — г. Грозный). Г. Грознен Орджоникидзевски район а юртий районаш а: Советски, Урус-Мартановски.

814. **Старопромысловски хоржамий округ** (центр — г. Грозный). Г. Грознен Старопромысловски район а юртий районаш а: Веденски, Грозненски, Надтеречни, Шалински.

815. **Малгобекски хоржамий округ** (центр — Наьсарен-вокзале). Г. МагІалбик а, цунна чуйоагІа юртий Советаш а, хІаьта районаш а: Ачхой-Мартановски, Наьсарен, Первомайски, Сунженски.

Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакххехьарча Совета Президиума УКАЗ

НГІАССР районни, городской, поселкови, айларча, станицерча, юртарча къахьегамхой депутатий Советашка хоржамаш дарах.

1959 шера 27 феврале ялхлагІча созывах йолча Нохч-ГІалгІай АССР-а районни, городской, поселкови, айларча, станицерча, юртарча къахьегамхой депутатий Советий полномочеш йистеяларaца дувзаденна, НГІАССР-а Лакхехьарча Совета Президиумо **соцам бу:**

Нохч-ГІалгІай АССР-а районни, городской, поселкови, айларча, станицерча, юртарча къахьегамхой депутатий Советашка хоржамаш долда 1959 шера 1 марта кІиркндийнахьа.

НГІАССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель И. АЛМАЗОВ.

НГІАССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. КОМАРОВ.

Советски космически ракета толам болаш сигала яхар

СССР Іилмай Академе хинна советскии доазол дехьарчеи журналистий пресс-конференци

ХІанзарча ханара Іалаьмате доккхача гІулакха — Советски космически ракета толам болаш сигала яхара хетаяьча пресс-конференце СССР Іилмай Академен Президиуме 6 январе гулбелар советскии доазол дехьарчеи печата дуккха викалаш.

Пресс-конференци гулъяьяр доазол дехьарча мехкашцарча культурни бувзама паччахьалкхен комитетои СССР Іилмай Академеси.

Ший къамаьлаца СССР Іилмай Академен вице-президента **академика А. В. Топчиевс** аьлар:

Говзалца хьаяь хьалхара планета сигал яхаро хьайийлар планеташта юкъе лелара зама. Тамаш яц цунна уйла тІаяхийта лаьттара берригa нах хилар. Прессан викалашта дезарах ер пресс-конференци ю оаха.

Эггара хьалха са ала безам ба, лаьттан тІаозара низ эшабе, планеташта юкъерча дуне тІа яха советски наха хьаяьча ракетанна магарах, тхо, советски Іилманхой доаккхал деш хилар. Тхона из хетт, социализман хьал тІа сага талантаи хьаькъалаи доазув доацаш мукъа беннача Іилмеи техникеи кортамукъа дегІадара, законах хила мадоаггІара.

1957 шера 4 октябре говзалца хьаяь эггара хьалхара Лаьттан спутник толам болаш урагІ а яхийта шийна хьожаяьча орбитах дІаяхача, шоана дагадоагІача тайпара, цхьабола «критикаш», йоахар дІахо Іилманхочо, тІехьадисача советски Іилмани техникани ше къаьстта цхьа котало мара яц из ала гІертар. Геттара сиха дерригача дуненна хайра из ишта доацилга. Ший сийрда къегарца хьалхарча Лаьттан спутнико советски Іилмеи техникеи тІехьайиса я яхаш дувцача хабарий хир хоададир. Говзалца хьаяьча советски Лаьттан спутнике сийлахь-йоккха эргалонаш хилар Іилманна карагІдаьннарий мах беш. Лаьттан тІаозара низ эшабаьчеи Лаьттани сигаларча телаштеи юкъе хьалхара тІий тиллачеи советски наха толам баккхара сийна тІоараш детташ да дерригa дуне.

Москве кхаьчар Іилман боккхача деятелашкара, общественни деятелашкара, паччахьалкхенашта керте латтарашкара, дерригача дунен тІарча дог цхьалха долча нахагара моаршал. Тхона дикадар хилар дезачар, йоах академико, советски космически ракета урагІъяхийтар «адамлено дага а лаьца кхоачаш мел даьчунна юкъе эггара майрагІа дола гІулакх» хилар яхаш язду.

Лаьттани Марсаи юкъе Іилманхоша шийна хьожаяьча орбите ший даиман леларгйола никъ болабаьча говзалца хьаяьча малхан системан планета тІа хьагулдаь да радиотехника, телеуправлени, вычислительни техника, металлурги, хими, полупроводникови техника, теплотехника, автоматика, радиофизика иштта кхыйола Іилмани техникани отраслешка тІеххьарча хана карагІ мел даьннар.

Лаьттан магнитни аренга, космически зІанарий потокашка хьожаш а Маьлха тІа хулача процессашцара цар вариаций бувзам тохкаш а, Іилманхошта хайра Лаьттан атмосферас, къаьстта цун лакхехьарча тІоаша прибораша хьахьокхачунна дикка новкъарлю елга. Лаьттанна гонахьа магнитни ара го боахача заряженни частицаш лакхара концентраци йолаш хиларо, Маьлха корпускулярни излучени къайла йоах, космически зІанарий потокашкара чІоагІа фотонаш Іомае хала хулийт. Цудухьа лаьрхІар лаьттан тІаозара низ бизза эшабеи планеташта юкъерча аренашка яхеи могаргдола космически ракета урагІъяхийта.

Лаьттан магнитни ареи кхыйола сигалара хІамаши хьахилара къайле гучаяккхарна боккха пайда луш да, хетачох Лаьттал эргагІа лакха температурни ядро йоацача Бетта магнитни арен зем баккхар. ТІайоагІача хана планеташта юкъе никъ барна лоархІам болаш да цун радиоактивность тохкилга. Цудухьа планеташта юкъерча аренашка космически ракета яхийта лаьрхІача Іилманхоша цун никъ Беттан юххе гІолла гІоргболаш белгалбир.

ХІанз космически ракета Лаьттанна 800 эзар километрал дукхагІеи Бетта 500 эзар километри гаьна яьнкай. Цу тайпара, космически ракета Марса оагІонгахьа Лаьттан гаьна йолча говзалца хьаяьча хьалхарча планетан ший эллиптически орбита тІа яьннай.

Академика белгалдаьккхар космически ракетана хьалхашка оттадаь декхараш дизза кхоачашхинна хилар, ракетан дукхача прибораша даь хоамаш тохкаш а хьожаш а латт.

— Іалаьмате чІоагІа лоархІам болаш да, — аьлар академика Топчиевс, — космически ракета хьаеш а из урагІа йохийташ а дакъа лаьцача Іилмахоша, инженераша, болхлоша, ерригача коллективо шоай къахьегама а творчески а денал Советски Союза Коммунистически партен XXI-ча съезда хетадар.

Академика А. А. Благонравовна къамаьл де дош лу. Укх тІеххьарча хана доккхий толамаш доахаш советски ракетни техника дегІаяра дешаех лаьца дувц цо. Іилмахоша инженерашта хьалхашка оттадаь декхараш да вай космически аренашка дахар. Сигларча хІамашта юкъе вайна эггара гаргагІа болча Бетта Іилмахой хьалхагІа бІарг тІаоттар доагІаш да. Магнитни полен интенсивность санна дола дешаш дувца, Бетта тІа радиоактивность а кхы цу тайпара хІамаш а хулий-теш аьнна дош оттаде безам бар са. Уж дерригаш а хала дешаш да. Эггара халагІа дарех дар ракета мичахьа ерзаергья? яха дош. Бетта юххе гІолла из чакхъяргйолаш ерзае чІоагІдир. Цу декхара эггара халагІа гІулакх латтар лоархІамаш зІаммига а гІалат ца доалийташ йийса де дезаш хиларах, ХІаммига а гІалат хиларо фу ду дика хьахьекхар, йоах академика Благонравовс, вІашагІкхийттача Штаташка яьча бетта ракето. ЛаьрхІачул ши процент лохехьа хиннай цун сухал. Цунах фу хилар ховш ма дий.

Белгалдаккха безам ба са, йоах дІахо Іилманхочо, тІехь-тІехьагІа дукха а сихагІа техника дегІайоагІаш хилар. ХІанз яц космосе советски Іилмеи техникеи кхача йиш йоацаш моттиг.

Малх бовзарах сакъердаме керда хІамаш дувцаш журналисташта хоамбир СССР Іилмай академен член-корреспондента Э. Р. Мустель.

Малх бовзара лоархІам, аьлар цо, кхы а лакхбаннаб, лоацача волнашцара радиосвязь хьаелларца. Из хила йиш йолаш я атмосферан лакхерча тІоашца уллаш йола ионосфера хилар бахьан долаш. Радиосвязь телхаераш я маьлха тІара хьауха корпускуляраш. Цудухьа уж Іомаелга боккха лоархІам болаш гІулакх да. Из бахьан долаш хьалхагІе а толамца ха йиш йолаш да вай радиосвязь толхаяь хилар, хІаьта цу гІулакха специалисташта новкъостал де а йиш я.

Белгалде дезаш да, полярни сиянеши, магнитни дуІаши, кхыйола лаьттан атмосферан лакхехьарча тІоашкара явленеши корпускулярaша еш хилар. Цу явленей теори хІанзалца хьа вІашагІйоллалуш хиннаяц, хІана аьлча, лаьттан атмосферои лаьттан магнитни полюсои корпускулий свойстваш телхаендаь. Эггара дикагІа корпускулаш йовза, уж Іомае вІаштІехьа даьлар тха ма-могга Лаьттана гаьнагІа урагІъяхийтача космически ракеташ тІа оттаьяча приборашца. Боккха лоархІам бола бакъдараш а ха йиш я вай хІанз — цхьан квадратни сантиметре мел дукха корпускулаш я. Цунца дувзаденна да ерригa теори бакъахьа хилар а. Цул совгІа корпускулаш яьссача аренашка гІолла ца ухаш планеташта юкъе гІолла ух. Цудухьа цу корпускулий гІулакхаш довзарна цу аренашкара газаш йовза, Іомае еза. Из декхар а космически ракета гІонаца кхоачашдаьд. Планеташта юкъера газ Іомаелга планеташи седкъийи мичара хьадаьннад хойтача Іилмана — космогонена боккха лоархІам болаш да.

Къамаьл ду профессора **Б. В. Кукаркина.** Хьалхара космически ракета хьайиро, йоах цо, из урагІаяхийтаро, шийна йиллача орбита тІа из яларо — цу дерриганеша астрономен керда эра йолаенниилга, зем боаккхаш хиннача астрономех экспериментальни Іилма хиннилга лархІа торо хулийт.

Тхо, астрономаш, дог тийша да вай семилетко дукха керда дараш дахьарг хиларах, духхьал астрономи леладара даькъе а, сиглен планеташ Іомаяра кердача технически торонех пайда эцара даькъе а.

Журналисташа — пресс-конференце дакъа лоацаш хиннараша советски Іилманхошка дукха хаттараш тийлар. Царна юкъе дар:

Хаттар: Хетаргахьа малагІча сухалца леларгья ракета маьлха системе?

Жоп: Говзалца хьаяьча планетана го баккхара ха — 15 бутт я. Цун троектори (Маьлхагара эггара гаьнагІа яр) 197,2 миллион километр я, хІаьта гаргагІа яр — 146,4.

Хаттар: Цхьаккха тайпа хувцамаш хургдий-теш?

Жоп: Нагахьа санна цхьан хІамах дІацакхете, троектори хувцалургьяц.

Хаттар: Ракетацара радиосвязь хьаьдачул тІехьагІа цунга хьожилга вІаштІехьдоалий, нагахьа доале мишта доал из?

Жоп: ХІанз укх сахьате оптически приборашца цунга хьожилга вІаштІехьа далац, ракета геттара гаьнаяьнна хиларах.

Хаттар: Керда ракеташ урагІъяхийтара генеральни репетици лархІа мегаргйий цунах?

Жоп: Тхо совцаргдац цу тІа.

Хаттар: Дукха гаьна йоацаш а, саг чухоаваь практически урагІъяхийта а хиннайий ракета?

Жоп: ХІанзалца ракетачу хайна саг урагІваха хиннавац?

Космически аренаш Іилманца таххарах дунен халкъаша дІа-юха леладеча гІулакхех долча, царна ха безам болча хаттарашта, корреспонденташта жопаш а делар пресс-конференце.

(ТАСС).

КОММУНИЗМАН СЕДКЪА

Советски Союза герб йоалла космически кема тІара байракх Лаьттан геттара гаьна я. Хьалхара советски космически ракета дунен аренах чакхйоалаш латт, Беттани Лаьттани гаьна йоалаш из Маьлха гонахьа ший эллиптически орбита тІа йоал. Цу гІулакха чулоацама уйла йича, адамлен хинна дІадаха а хургдола а вахар, цун социальни а духовни а дегІадар вайна хьалхашка хьаотт. Общественни историн керда зама йолалуш Деви созвезден седкъий карта тІехьикккхар советски наха говзалца хьаяь комета.

Сийлахь-йоккха котало яккхарца белгалдаьккхад коммунистически общество шерра хьалъяра ханага вай мохк балар.

— Советски космически ракета эггара хьалха планеташта юкъе яхаро космически дуне довзара сийлен оагІув хьа а елл кортамукъача советски халкъа творчески хьаькъали котьяьннача социализман дунен тІа эггара хьалхарча мехка къахьегамхошта карагІъяьнна Іалаьмате йоккха Іилман-технически прогресси дерригача адамленга дІа а хьокх — йоах ССКП ЦК-си СССР Министрий Советои космически ракета хьаеча а сигал йохийтача а дакъа лоацаш хиннача Іилмахошка, инженерашка, техникашка, болхлошка, болхлой ерригача коллективага дахьийтача моаршал тІа.

Исторически боккха лоархІам болаш да планеташта юкъе лела керда ракета хьаяьча Іилман тохкама институтий, конструкторски бюрой, заводий, тохкама организацей коллективаша Советски Союза Коммунистически партен XXI-ча съезда сийна из урагІъяхийтар. Адамле коммунизман заман чудол Дуне довзара сийлахь-доккха декхараш кхоачаш а деш. Адамлен общественни а идейни а дегІадар белгалдаьд хІама довза гІертача уйланна космос кІоаргга йовзарца. Истори долалуча хана Лаьттан тІалаттача седкъий сигале йовза безам болаш яр сага уйла. Цхьабакъда цига кхача цун йиш яцар фаьлга ткъамашца мара. Фаьлгаштеи мифаштеи меттел Дуне довзара Іилман уйла хьахиларо адамлен дуне довзар дегІадарна йоккха юкъ дІалоац. БІаьшераш даьлар сага уйланца Лаьттанцара дІакъаста магалехь. ХІаьта из сийлахь-йоккха турпалал яр, Дуне бух боацаш долгеи, дуненаш дукха долгеи хьехар бахьан Джордано Бруно ше цІерa тІа воагавайта турпалал. Феодальни идеологен зІанаращца хІама довза гІерта сага хьаькъал дехка гІертар средневековье. Капитализм йолча хана Іилмано дукха балхаш дир Дунен къайленаш ха гІерташ. Цхьабакъда, космосе эггара хьалха гІолга вІашагІдолла социалистически обществона мара дегІа хиннадац.

Дуне карадерзадара керда зама тахан хьаэттай. БІаьшерашка чухь оалхазараш урагІа ахар дуне довзара эггар тІех дола хІама дар. Маьржа яІ-кх, со оалхазар даларе, яхаш доккха са доахар поэташа. Іилмахоша чІоагІа уйла тІайохийташ Іомабора оалхазар дІакхухьа ткъам. ХІанз из зама йистейоалаш латт. Оалхазар мича кхоачаргда космосе кхаьчача, космически сухаленех бола кхетам лелабеча сагага! Дуне мел доал адамлен историн чухь из гІулакх дувзаденна хургда коммунизм хьалъеча вай мехкаца.

Лаьттан тІа котдаларца «Оаха тхоай, оаха керда дуне хьалдергда» яхача дешай оаз яхача хана, цун эмблемах цаІ цІе седкъа из керда дуне вай мехка хьалде доладеннача хана, английски писателa Терберт Уэллса — майрача Іилман-фантастически романий авторо — В. И. Ленинах мечтатель ва аьлар. Цо кхетадансар коммунисташа дуне эргадоаккхаш дагайола уйла Іилмах дІатеха хилар. Цар тІом кхайкабир Маниловщинапна, саг вахара, гІулакха тІера воаккхача моллагІча а яьссача уйланна.

Цхьабакъда, башха дикачеи кхоачашъюларгйолчеи уйланца цар дог айдир тамашийна гІулакхаш деш хІара денна къахьегача миллионаш болча наьха.

Советски Союза Коммунистически партес миллионаш болча къахьегамхошта хьалха латташ, марксистски-ленински теорен хьехамца чІоагІале лувцаш а хиннай хургдолчунга наькъаш а дихкад, дага латта уйла кхоачаш мишта е еза хьехам а хиннаб. Когашта кІал хьекхалуш бар даьсса фаьлгаши хабараши дувцараш, капитулянташ, ах наькъ тІара юхаберза уйла хиннараши цхьан моттигера меттахьа ца валар массанел а дукхагІа дийзараши. Уж берригаш а советски наха новкъара нув хьаьккха дІабаьхар.

«Советски космически ракета урагІъяхийтар, — йоах Н. С. Хрущевс, — из да Лаьттагара Беттага бода никъ дунен тІа эггара хьалха вай буллилга. Из котало — коммунистически общество хьалъеча советски наха творчески къахьегарца хьахиннай. ХІама хьадеш вай къахьегаро Советски Даьхе кердача сийрдача лакхаленашка йоакх. Цо дика хьахьокх марксизман-ленинизман сийлахь-боккхача хьехамца сийрда баьккхача наькъ тІа Коммунистически партен хьалхленца додача халкъа мел коталонаш йоахалургья».

Советски Іилмано яьккхача кердача коталоно цунца цхьана тешал ду вай мохк индустриальни дегІабара лакхарча боараме хилара, из индустри хьаяьча общественни строян сийлахь-боккха низ хилара заводаши лабораторешши хьалъе а уж болх бе дІайолаялийта а эггара хьалха латтача капиталистически мехкий хьаде низ дІакхоачаргдоацар де Іомабенна нах лакхара сакхетами культурeи йолаш хилар бакъду цо. Социализман дунен тІа Іилман уйла ростовщикеи банкиреи тІалетача тІодашта юкъера яьннай, из гІулакх деш я халкъа, дерригача прогрессивни адамленна. Дошо кулгаши майра хьаькъалаши цхьана болх беш да, сакхетамера Іилман расчети кІоарггара уйлаши айхха вІаши иийзай.

Вай мохк бахьан Іалаьмате чІоагІача доккхаленех хьалдизад советски наьха дегаш, цар дагардар къоаоалду дерригача прогрессивни адамлено. Эггара хьалхар планеташта юкъе лелачунга, са ца доаккхаш, хьежаш да дерригa социалистически дуне. Малхоалехьара мух низоолашагІа ба йоах халкъан Китае.

Социализмо капитализмаца лоаттаеча яхье керда боккха толам баьккхаб. Буржуазни теоретикаши, политикаши, журналисташи «Ваила хьалха баьлар» аьнна цІогІа тоханза баланзар, Советски Союзе эггара хьалха говзалца хьаяь Лаьттан спутник гучаяьлча. Советски Союза тІехьакхе гІертар цкъа чІоагІа гІаигІа чуиоссаш, цкъа даьссача хабарашца хестош дувцаш кегалора. ХІанз шоаш хестаеераша къамаьл сацийтад. «Юха а гучадаьннад ваи итт шера тІехьадисар» — яхаш кхайкаду малхоузен радиовещательни корпорацеша. Вай ханара истори латта а латт социализм юхасоцалургйоацаш хьалха ахарах, чІоагІлуш а дегІайоагІаш а хиларах. Капиталистически дуне историс ше оттадаьд тІехьадисанза дардоацача. Гаьна яц социалистически мехкий промышленностан продукци капиталистически дунен чул дукхагІа хургйола, Советски Союзе дунен эггара лакхагІа бола вахар боарами эггара лоацагІа дола балха дии хурдола ха. Из гарга йоагІаргья ворхІ шера план кхоанаш ме ю. ХІаьта из сийлахь-йоккха план кхоачашъергхиларах шеко а яц.

Семилеткан хьалхара шу доладелар Дунен сигала космически ракета яхийтарца. Дика дІадоладалар да из!

(5-ча январерча «Правдан» передовой).

РСФСР-а Лакхехьарча Советеи РСФСР-а къахьегамхой депутатий краевойи, областеи, окружнойи, районнии, городскойи, юртийи, поселковии Советашкеи хоржамаш дарах дола

РСФСР-а Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

РСФСР-а Лакхехьарча Совета полномочеш 1959 шера 27 феврале йистеяларахи РСФСР-а къахьегамхой депутатий краевойи, областени, окружнойи, районнии, городскойи, юртийи, поселковии ялхлагІча созыва Советий полномочеш 1959 шера 3 марта йистеяларахи РСФСР-а Лакхехьарча Совета Президиумо **соцам бу:**

1959-ча шера 1 марта РСФСР-а Лакхехьарча Советеи РСФСР-а къахьегамхой депутатий краевойи, областени, окружнойи, районнии, городскойи, юртийи, поселковии Советашкеи хоржамаш де.

РСФСР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель М. ТАРАСОВ.

РСФСР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь. И. ЗИМИН.

Москва, 1959 шера. 3 январе.

Наьсарен райпартактива собрани

6-ча январе Наьсарен-Вокзале Наьсарен района партактива собрани хилар.

Укхаза вІашагІкхийттабар района организацешта хьалхле лелаераш, юртсоветий председателаш, Назрановскии «Октябра 40 шу» яхачеи совхозий хьалхле лелаераш, цар отделеней управляющеш, хьайбаш леладераш, кхашкара балхаш дераш.

ССКП Наьсарен райкома хьалхара секретарь волча нов. **Тумгаев Бисолта** къоастам боллаш йола доклад йир гулбеннарашта, ССКП ЦК декабрьски Пленума итогех лаьца.

Ший докладаца нов. **Тумгаевс** белгалъяьхар вай района юртбоахам а промышленность а укх семилетках дегІайоалаяра цифраш.

Нов. **Тумгаева** доклада тІагІоллapча пренех къамаьлаш дир — ССКП Наьсарен райкома секретаро нов. **Мальсагов Тухана,** Назрановски совхоза директаро **Албогачиев Хаматхана,** «Октябра 40 шу» яхача совхоза рабочком волча н. **Дахкильговс,** Назрановски совхоза Экажа-къонгий юртарча отделенен управляющи волча нов. **Газдиев Зубайрас,** «Октябра 40 шу» цІи йолча совхоза директоро нов. **Мальсагов Исраила,** Наьсарен райисполкома председатело нов. **Тебоев Тархана,** Наьсарен района прокуроро нов. **Мухиев Беслана,** кхыбараша.

Собранес йоаггІаш йола решени тІаийцар.

С. ПАРОВ.

Нохч-ГІалгІай областной партийни конференцен делегатий теркамга

VII-гІа аргІан йоаца Нохч-ГІалгІай областной партийни конференци хьаелл 9-ча январе 1959-ча шера Іуйрийна 10 сахьат даьлча, Лермонтова цІерахча театра цІеношка.

Делегаташта регистраци ю: 8-ча январе партен обкома цІеношка 9 сахьат даьлча денз 18 сахьат даллалцеи 9-ча январе театра цІеношка Іуйрийна 9 сахьат даьлча денз конференцен болх дІаболабаллалцеи.

ССКП Нохч-ГІалгІай обком.

Къахьегамхой культурни вахара эшараш кхоачашдара дуккхагIа йоакхо е

М. ФОМЕНКО,
ССКП обкома секретарь

Коммунистически партеси Советски правительствоси хадданза йоакхо ю къахьегамхой вахара хьал тоадара. Партени правительствони дерригa хьаькъал а, уйла а, гIулакхаш а, цар мел деш дола хIама а вай Даьхе тоаяра, советски сага ираз лакхдара тIадерзадаь да.

Советски общество дегIаяра закон да социалистически производство дегIайоалаяра а къахьегама овсарле лакхъяра а наькъаца халкъа вахара хьал хадданза тоаделга, йоах Н. С. Хрущево ССКП XXI-ча съезде ергIолча доклада тезисаш тIа.

Промышленность, юрта боахам, культурни гIулакхаш дегIадоаладара ворхI шерарча плана тIа оттаяь я дIахо а халкъа вахар тоадара, вай наха эша материальни фузкъеи хьаькъала гаизашн кхы а дуккхагIа хилийтарах йола Iалальмате йоккха программа.

Вай йизза халкъа доход йола национальни доход 1965 шера 1958 шера хинначул 62—65 процент лакхлургья, балхах доагIа алапи 40 процент лакх а луш, 11,5 миллион болхлой гIулакхера саги тIаккхетаргва. Колхозникашта боагIа пайда а иштта 40 процент лакхлургба. КIезга алапи доагIарашта ахча тIатоха лерхI. 1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара контрольни цифраш тIа оттадаьд дIахо а къахьегама хьал тоаде, къаьстта кхалнаьхеи къонача болхлойи хьал тоаде, балха барзкъашца а кога гIирсаца а уж Iалашбе, дуккха кхыдараш де а.

ДуккхагIа хургья берий яслеш, бешамаш, школаш, интернаташ, говзал лакхъярга, мах боацаш лораша деча новкъосталга, санаторешка, салаIа вахийтарга, пенсешка дохийта ахча а дуккхагIа хургда. Цу гIулакхашка 1965 шера дIадохийтаргдола ахча 345 миллиард сом гаргга хургда, из да 1958 шера дIадахийта хиннача 215 миллиард сома когаметта.

Торговлен розничнн товарооборот ворхI шера чухь 57—62 процент тIаккхетаргья. Къахьегамхой дуккхатIа эца йиш хургья кхачан продукташ, кIадаш, барзкъаш, кога гIирсаш. ДуккхагIа дохкаргда культурни вахара эша товараш, строительни материалаш, и. кх. Хадданза дегIайоагIаргья общественни даара моттигаш, тIа-тIа а лохлургда маьхаш.

Адамий общество дегIаяра историна хIанзалца хьа хайна а дац е ха йиш а хиннаяц вай мехка де лерхIача тайпара балха ди лоацделга. ХIанз балхах доагIача тайпара алапи а дуташ, балха кIира 30—35 сахьатага кхоачийташ лоацдича, хIара болхлочун кIирагIа шин дийнахьа салаIа йиш хургья. Дунен тIа эггара лоацагIа дола балха ди а балха кIира а хургда советски наьха. ТIаккха советски сага дуккхагIа ха хургья дешар Iомаде, салаIа, искусство а литература а довза, масса оагIорахьара сага кхетам а хьаькъал а дегIадоаладе.

ХIатIадоагIача ворхI шера наха чубаха цIеноош дуккхагIа хьалде лерхI. Мехка чухь городашка 15 миллион квартиреи юрташка 7 миллион цIаи хьалдергда. ДIадахача ворхI шера хиннaчул хIатIадоагIача ворхI шера городашкеи болхлой поселкашкеи коммунальни боахамга дIадахийта лерхIа ахча 80 процент лакхлургда.

1959—1965 шерашка вай республике хьалдергдолча нах чубахача цIеношка культурни вахара а коммунальни а гIишлонашка дIадохийта рузкъа боккхача боарамашца лакхлургда. Дуккхьал нах чубаха хьалдеча цIеношка дIадохийтаргда цхьан миллиардал совгIа сом ахча, е 1952—1958 шерашка хиннaчул 2,5 дуккхагIа. 1959—1965 шерашка хьалдергдолча нах чубахача цIеношка совнархозе гIолла 572 миллион соми НГIАССР-а Министрий Совета карайолча предприятешкеи организацешкеи гIолла 348 миллион соми дIадохийтаргда. ХIатIадоагIача ворхI шера вай республике паччахьалкхен фузкъах хьал а даь, нах баха чуховшоргба цхьа миллион квадратни метр гаргa долча цIеношка, е 30 эзар квартира чу, уж дIадахача ворхI шера даьрел кхоззеи советски Iаьдал эттача хана денз мел даьрел лоархIам боллаш дуккхагIеи да. ВорхI шера хьалъе лерхIача 30 эзар квартира чу ваха хоавергва Грознера 100 эзар совгIа къахьегамхо. Дукха рузкъа дIадохийтаргда больницаш, школаш, берий бешамаш, кхыйола культурни вахара гIишлонаш хьалъеча а.

Промышленни юртбоахамеи производство дегIаяра наькъаца а бахача наха боагIа пайда лакхабаларца а хьатIадоагIача ворхI шера республикера паччахьалкхен а кооперативни а торговлени розничнн товарооборот 1965 шу тIаккхоачаш 62,3 процент лакхлургья, цунца юрта 79 процент а луш. ВорхI шера чухь общественни даара моттигашка гIолла товарооборот цаI ахазнел дуккхагIа лакхлургья, хIаьта цу моттигашa шоаш арахеца продукци 1,7 дуккхагIа хургья. Цу хана чухь хьал а ергья, хьа а еллаpгья 153 магазини общественни даара 41 предприятии. Иштта торговли дегIаеча къаьстта шерлургда хьайбаех йоаха продукташ, шекар, кIадаш, барзкъаш, кога гIирс, мебель, культурни вахара а боахама а эша товараш дохкилга.

ХьатIадоагIача ворхI шера республике хьалье лерхI 13 больницеи, 7 дарбаш ду корпуси, 1655 мешги а болаш, 1200 моттиг йола берий массехк яслии.

Пенсеца нах Iалашбара гIулакх дIахо тоаде лерхI, къавелча доагIа кIезигагIа дола пенсеш 300 сомагара 400 сомага кхоачаш лакхлургда, инвалид хиларахи кхоабар дIаваларахи доагIа пенсеш а лакхлургда. Къабеннача наха хьалдергда цIенош — интернаташ.

Советски халкъа вахара хьал хадданза лакхде Коммунистически партес оттадаьча доккхача декхарашa социалистически Даьхе тоаярдухьа, коммунизм котьяккхар духьа къахьегама денал дола керда гIулакхаш де дог ураоттаду хIара советски сага.

Республикан партийни, советски, профсоюзни организацей декхар да Советски Союза Коммунистически партен XXI-ча съезде новкъоста Н. С. Хрущевс ергIолча доклада тезисаш нахага шерра дIайовзийтар, оттаяь планаш кхоачашъе городеи юртеи къахьегамхой кхетамца оарцагIа бахар, промышленносте, юрта боахаме, коммунизм хьалъеча ерритача участкашка керда толамаш доахилга вIашгIехьадаккхар.

Кердача семилетни плана доккхий декхараш кхоачащдеш, партийни, боахама, профсоюзни, комсомольски организацеша дицдалийта йиш яц республикерча къахьегамхошта культурни вахара эша, тIехьатетта йиш йоаца гIулакхаш кхоачащделга а. Из къаьстта белгал даккха дезаш да дукха ха йоацаш Казахстанереи Киргизереи дуккха нохчий а гIалгIай а республике цIабаьхка хиларца лурзаденна. ХIанз масса а оагIорахьа уйла е а къовстаде а деза цIабаьхкача беррптача наха баха моттигаш нийсъяра, уж общественно - пайданерча къахьегама юкъе озара дешаш. ХIара колхоз, совхоз, юрта Совет декхарийла я цIенош тоадеча царна новкъостал де, ший ханнахьа строительни материалаш а доагам а царна хилийта.

Маьхаш ду организацеш декхарийла я бахача наха эггара хьалха эшача товарашта къаьстта теркам тIабахийта. Нах баха цхьаккха а моттиг хила йиш яц хадданза дохка фаткен, сапа, цIилеторгаш, тух, иштта кхыдола а тайпа товараш доацаш. Маьхаш ду организацеш декхарийла я общественни даар шерра доаржаде.

Дуккхача партийнии советскии организацеша цIенхоштта дIабихьар из болх. Ачхой-Мартановски, Веденоки, Ножай-Юртовски а кхыча а районашка цIабаьхка нах дика кийчдаьча цIеношка дIанийсбаьб, эггара хьалхагIа хиланза царгдоацача товаращца Iалашбаьб. Уж балха тIа хьожабара гIулакхаш дIадоладьд. Курчалоевски районе шоай ханнахьа а толамца а чуоз цар бераш школашка.

ЧIоагIа лоархIаме да цIабаьхка нах партийнии советскии новкъосталца, беррпгача наха гIо дарца балха юкъе озар; юрташ, наькъаш, хий дулла моттигаш, общественни здашеш — школаш, берий учрежденеш, библиотекаш, медпункташ, связа отделенеш, банеш, иштта кхыяраш а хьалъечеи тоаечеи дакъа лаца деза цар.

Хулаш долча тайп-тайпарча лазарех баха нах лорабе боккха болх бе беза унахцIено лораеча организаша. Нийсъеннача моттиге хьадда къовсам лоаттабе беза санитарена духьаларча хIамашца. Медицински болхлоша каст-кастагIа е еза санитарни хьакъехьара беседаш.

Халкъа дешара органий декхар да — юртарчеи районерчеи къахьегамхой депутатий Советашца цхьана эггара кастагIча хана школе деша даха ха йолча берий учет а яь, уж школешка хьожадар, хIаьта классаш ца тоъача моттиге тIаэшаш йола классаш хьаеллара дош къоастадар.

ЦIабаьхка нах бахеи балхеи дIанийсбеппехьа а, боккха политически болх дIаболабе беза къахьегамхошта юкъе, коммунизм хьалъе партес оттадаьча декхарий доккхал а уж кхоачащдеча хIара советски гражданина бола лоархIам а дIабовзийта беза къахьегамхошка. Идеологически беррига болх — багагIа ю пропагандеи агитации, печать, радио, литература, искусство — цу гIулакха тIаберзабе беза. Идеологически болх кхы а айхагIа бувза беза хIанз республиканна, хIара района хьалхашка кхоачащде дезаш латтача декхаращца. Партийни организацеш декхарийла я агитколлективай болх кхы а дикагIа, хьинаре айбе, коммунистех, комсомольцех, производствон дикагIа болча болхлоех, интеллигенцех болча нахах, къаьстта нохчийи гIалгIайи меттала политически болх бу лургболча нахах уж агитколлективаш хьалйиза. Цу наха шоаш баххача наха юкъера политически болх бар чIоагIа лоархIаме да. Агитатораш, агитколлективай кулгалхой, беррига активисташ декхарийла ба цIабаьхка нах республикан, района, колхоза, совхоза, фабрикан, завода боахам а культура а дегIайоалаяра перспективаехи аргIана йоагIача планехи дIакхетабе. Связа Управлени декхарийла я нах баха ерригa моттигаш радио йилла хилийта; союзпечата болхлоша, партен районни комитеташа, комсомола районни комитеташа баха нах кхы тIа а газеташтеи журналаштеи дохкилга шерде деза. Республикан культпросветучреждений болх тоабанза баргбац, кхы тIа а культбригадаш вIашагIйохканза яргьяц, нах бахача масса моттиге кхачийта еза кинопередвижкаш. Печата тIа а радиоца а шерра юзца еза Советски Союза Коммунистически партен XXI-гIча съезда сийна лоаттаю социалистически яхь, производствон новаторий опыт, ленински къамий политика, халкъий доттагIал, вай Даьхенна мутIахьа а тешаме а хургболча уйланца къахьегамхой кхетабе беза цар, вай республикан творчески а хIама хьадеча а балха юкъе цIабаьхкача наха мел денал долаш дакъа лоац хьахьбокха деза цар.

Партийни, советски, боахама организацеша къахьегамхой культурни вахара гIулакхаш кхоачащдеча, цар политически кхетам лакхбеча шоаш бу беррига болх бе беза дIахо а халкъий вежарий доттагIал чIоагIдара, Советски Союза Коммунистически партена гонахьа уж кхотабара тIаберзабаь. Советски наьха производственни политически вахара чухь денал лоархIам боллаш лакхдеш, ССКП XXI-гIча съезда сийна тIаийца декхараш толамца кхоачащдарна новкъостал деш хила беза из болх.

БIаьшерашкахь адамашта дагалаьттар кхоачаш хилар

★ ★

Беттагахь советски космически ракета хецарах президента Эйзенхауэра яь заявлени

ВАШИНГТОН, 3 январь. (ТАСС). Бутт болча оагIорахьа советски космически ракета хецарах йола президента Эйзенхауэра заявлени кепа теха араяьккхай тахан паччахьалкхено.

Заявлене тIа йоах: «Бетта юхxе гIолла тIехъяла езаш йола ракета дика ка а йоалаш хецара хьакъехьа хоам бу Советски Союзо. Бух боацаш йолча космически сигалений къайленаш сага йовзара хьалхашкахьа лайза боккха гIа ба из.

Из гIулакх чакхдаьккхача Iилманхой, инженерий доагIача тайпара сий де деза, хIаьта оаха, царна карагIдаьннача цу дикача хIаманца, моаршал хоатт царга».

Машара кема

СОФИЯ. 4 январь. (ТАСС). «Земеделско знаме» яхача газето, Советски Союзо Бутт болча оагIорахьа космически ракета хецарах бола ТАСС-а хоам бешха а боашхаш, язду:

Советски наха керда карагIдаьннача гIулакхо курал дег тIа йойт, дегаш гIоздоах. Советски наха цIаькха а бакъдаь хьахьекхад социалистически строяга дулургдоацаш цхьаккха хIама ца хилар, из доллача хIаманга низкхоачаш хилар.

Оаха, социалистически лагерерча наха, чIоагIа къоабал дувц советски Iилманна керда карагIдаьнна хIама. Машари адамий прогресси бахьан лоаттабеча боккхача къовсам тIа хьахинна 1959 шу кхы а доккхий толамаш доахаргдолаш беркате шу хургхилар белгал а доаккхаш, советски наха баьккхача цу толамо дегаш гIоздаьхад тха. Дерригача дунен тIара машар хьаштдолаш бола нах гIадбугаш да советски хьаькъала карагIдаьнна из сийлахь-доккха гIулакх, хIаьта «низан позицеш тIа» латтараш, атомни тIом дагабоаллаш, тIом хьоабе гIерташ бараш цу гIулакхо кIезиг-дукха хьаькъала чу боалабар а догдоах оаха.

Сигаленаш тIа даьннад хьалхара космически кема, язду бух хаддаш «Земеделско знаме» яхача газето. Из — машара кема, халкъашта юкъерча вошалеи доттагIлени кема да!

Эггара хьалха хьаяь планета хестаеш да индийски халкъ

ДЕЛИ. 4 январь. (ТАСС). Тахан Iурра индийцашта эггара хьалха шоай газеташ тIа бIаргадайнар фу дар аьлча, хьалхарча оагIоний шоррал, доккхийча алапаща тийнна заголовкаш яр, 2-ча январе хийцаь советски космически ракета лаьтто кхы тIаувзачара яьнна йодаш я, яхаш, хоам беш йола.

«Лаьтто тIаувзачара даьнна лаьттан тIара эггара хьалхара хIама да из. Планеташта юкъе дIа-са ахара проблема къоастам бdevь яьннай,» — яхаш кхайкаду «Санди Стандард» яхача газета кертайоазоно. «Планеташта юкъера дика ка а йоалаш баь эггара хьалхара никъ»,— чIоагIа гIоздаьнна кхайкаду «Таймс аф Индиа» яхача газето.

«Хьалхара», «Историн чу эггара хьалхара», цкъа мо дуккхаз а, уж дешаш белгалдоах индийски газеташа советски космически ракета — из сигаленаш караерзаяь говзал — хецарах а цо беча наькъах а лаьца беча дуккхача хоамаш тIа.

Советски Союз юха а США-л хьалхаяьннай — иштта вывод я миллионаш болча индийцаша тахан еш яр.

„Советски Союза адамашта денна кердача шерара совгIат“

ПЕКИН, 4 январь (ТАСС). Синьхуа яхача агентствос беча хоамах, селхан саррахьа Шанхае вIашагIкхийтар моттигера Iилмахой. Советски Союзо эггара хьалха Бутт болча оагIорахьа хийцаьча космически ракетанна хетадаь дар из вIашагIкхетар.

Къамаьлаш даьча берригача Iилмахоша, йоах цу хоама тIа, цхьаn сaго санна, массане а белгалдаьккхар, Советски Союзо сигаленашка хийцаь космически ракета адамий истореп чу Iалальмате боккха лоархIам болаш гIулакх хилари адамаша прогрессага хьоча новкъа керда исторически лагIа из хилари.

Китая Iилмай Академен Шанхаерча филиала директора заместитела, физиологен института директора Фэн Дэ-пэй яхачо аьлар, советски ракета хецар— из алхха советски Iилмахошеи техникашеи Советски Союза Коммунистически партен XXI-ча съезда луш дола совгIат хинна ца Iеш, Советски Союзо дерригача адамашта луш дола кердача шера совгIат а да.

Ли Хэн яхача астраномо аьлар, астраномен даькъерча дуккхаш проблемай къоастам бергболаш гIулакх да дика ка а йоалаш советски космически ракета хецар, аьнна.

Биохимен институте директор волча Ван Ин-лай яхачо, органически химен института директора заместитела Ван Ю яхачо, фармакологен института директора заместитела Гао И-шэн яхачо шоаш даьча къамаьлашца белгалдаьккхар, советски Iилмандача доккхача хIамо къоаггадаь бакъду социалистически система тоней техниканнеи карагIдаьнача керлашагIа хилар, аьнна. Дерригача адамий ираз бахьан долаш болх беш долча Советски Iилмои техникои хIанзалехь а гаьнна тIехьадитад ВIашагIкхийттача Штатийн капиталистически кхыча мехкийн Iилма а техника а.

ПЕКИН. (ТАСС) Синьхуа агенствос йоах:

Ядерни физикан эггара боккхагIа барех цаI волча китайски специалиста, Китаян Iилмай Академен атомни энерген института директора, Беттагахьа ерзаяь Советски космически ракета урагIъяхийтар даькъал дувцаш аьлар, «адамий историн чухь Iалальмате доккха хIама да из», аьнна.

Цо аьлар, цу хIамо ракетни техникан хьакъехьа Советски Союза карагIдаьннача доккхийча гIулакхех тешал даь ца Iеш, цо тешал ду космически хьакъехьа эггара а тIех йола массал — цхьан секунда 11,2 километр хилийтара дош а цо кхоачашдаь хиларах.

Советски Союзо тIехь-тIехьагIа хецаш йола ракета йоккхагIа а езагIа а хулаш хилара теркам тIабахийтар цо.

Советски космически ракето хьахьокх аьлар цо, социалистически лагера Iилма а техника а капиталистически Iилмал а техникал а лоархIам болаш тIех хилар.

Великобританен премьера-министра Г. Макмиллана СССР-а Министрий Совета Председателга Н. С. Хрущевга яйта послани

Великобританен СССР-арча посола Сэр Патрик Райли яхачо хьаелар СССР-а Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущева цIерах йола, дика ка а йоалаш советски космически ракета хецарах Великобританен Премьр-Министра Г. Макмиллана моаршал хоатташ яйта послани. Послане тIа йоах:

Тамашне доккха хIама карагIдаларца хетта согара моаршал да хьога. Со тийшаь ва, цу шоана карагIдаьнначох сега Iилман кхетамаш дикка совдаргхиларах. Шоай советски коллегашка а, из проект кхоачашъеча дакъа лоацаш хиннача берригача нахага а хоаттача моаршалийна соца барта ба английски Iилманхой.

Гарольд Макмиллан.
4 январь, 1959 шу.

Советски Iилмеи техникеи толашагIа да

ПАРИЖ, 3 январь. ТАСС). Бутт болча оагIорахьа Советски Союзо космически ракета хецара хьакъехьа ТАСС-о баьча хоамах чIоагIа керда хабар хилар французски кепа йоазонна. Советски Союза кердача, тамашне боккхача толамах дола хабар гайна кхаьчар укхаза, дуккха газеташ дисар цу событех лаьца шоашкара комментареш е ца кхувш. ХIаьта а деррига парижски газеташ хьалдизаь да Бутт болча оагIорахьа советски космически ракета хецарах йолча материалех.

Космически ракета хецарах бола хоам дуккхача газеташа ерригача хьалхарча оагIон тIа гIолла чакхйоалаш Iалальмате йоккхий заголовкаш а телаш бу.

Кхыметтел цхьацца дола буржуазни газеташ а мукъарло динза далац, советски Iилмеи техникеи Малхбузехьа шерра хестаеш йолча американски техникал дуккха а тIех хилар дерригача дуне тIа кхы цIаькха а дIахьекхаь хиларна. Цунах хетта комментатораша белгалдоах, Бутт болча оагIорахьа космически ракета яхийта США хьажар хIама ца хулаш дехалга.

Советски ракета Маьлха спутник хургья

Бонн, 4 январь (ТАСС). КIиран-дийнахь арадаьннача Малхбузехьарча Германен газеташ тIа дувцаш дола кертерадар советски космически ракета яхарах дола хоамаш да. Ракета мишта йода а, из зерах дола хоамаш а цIендаь кепа техад газеташа. «Советски ракетах,— йоах «Боннер рундшау» яхача газето,— Маьлха спутник хургъя». «Советски ракета сигален тIа ялар,— язду «Вельт ам зонтаг» яхача газето,— иштта бакъ ца дича ялац малхбузехьара паччахьалкхенаш а. Эрсий Iилмахошка моаршал хьаттача нахаца ва США президент а.»

«Малхбузехьа дог цIена дола нах,— язду «Боннер рундшау» яхача газето,— чIоагIа гIадбигаб дика ка а йоалаш Бутт болча оагIорахьа хийцаьча советски ракето...»

«Вельт ам зонтаг» яхача газето «ЦIе планета» аьнна цIи йола передовой статья араяьккхай. Кхы мел долчул совнагIа, цу статья тIа йоах: «Дика ка а йоалаш эрсаша хийцаьча ракетах чIоагIа халахетар хиннад Малхбузехьарча реакционерашта. Советски космически ракета Маьлха духьал урагIа йодача хана,— яхаш, чIоагIа кадаш да газета,— Малхбузенга кхы дIахо йиш яц эрсашта тIехьаетталуш лела.

Сенца накъа болх ССКП XXI-ча съезда МагIалбикера нефтяникаш

Йоккхача патриотически уйланца накъа болх ССКП XXI-ча съезда МагIалбикера нефтяникаш. «Малгобекнефта» НПУ предприятей хIара цех, хIара бригада, хIара саг ССКП XXI-гIа съезд хьаеллача дезача дена совгIата ший участке дикагIа а дуккагIа а хIама де, ший торонех дикагIа а дуккагIа а пайда бе гIерт.

«1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара контрольни цифраш», яхача Н. С. Хрущева доклада тезисашка хьожача хана мехкдаьтта даккхара боарам хьаллоаттабе а мехкдаьтта доаккхилга лакхде а йиш хургйола торонаш лех «Малгобекнефта» НПУ предприятей коллективаша.

«Малгобекнефта» НПУ предприятей дуккха бригадаши коллективаши коммунистически къахьегама бригадан сийлен цIи яккха социалистически яхье а яьннай, хьадда дола декхараш шоашта тIа а ийцад цар. Царна юкъе я скважинашта лаьттан кIалха ремонт ю нов. Ткачева бригада, мехкдаьтта доаккхача мастерий н. н. Блюса, Дугинова, Изаксона бригадаш, мастера нов. Гавриша токарий бригада. УЗК машинистий н.н. Рудковеи Полянскеи бригадаш, электроцеха нов. Абрекова бригада, кхыяраш а.

Цу ерригача бригадаша а цар хьокхамах «Малгобекнефта» НПУ дуккхача кхыча цехаша а дика болх бир 1958 шера. Болх беш йолча къаьнарча скважинашка тIагIертта чIоагIа къахьегар бахьан долаш, партийно-политически организаторски болх вIаши дика бувзаш лелабарах кхаь а промысла коллективаша 1958 шера йоагIа мехкдаьттеи гази яккхара план ханал хьалха кхоачашъяьй.

«Малгобекнефта» НПУ гIолла шера йоагIа план 1958 шера 18 декабре кхоачаш а яь, 1958 шу йисте дала дисача 13 дийнахьа 1959 шера чотах болх бир «Малгобекнефта» НПУ-с.

Кхаь промыслах эггара хьалхагIа, укх шера 5 декабре йистеяьккхар шера йоагIа план нов. Мамедов Я. Г. заведующийи нов. Коков парторганизацен секретарьи волча № 3 йолча промысла.

21 декабре шера йоагIа план кхоачашйир нов. Гусев Т. Д. заведующийи нов. Дугинов парторганизацен секретарьи волча № 2 йолча промысла, хIаьта 24 декабре шера йоагIа план кхоачашйир нов. Паук М. Я. заведующийи нов. Щукин парторганизацен секретарьи волча № 1 йолча промысла.

Шера йоагIа план ханал хьалхагIа кхоачашйир турбашка гIолла мехкдаьтта хьачуувзача, скважинашта капитальни ремонт еча цехий, центральни механически мастерскен, электромонтажни цеха, водоцеха коллективаша.

Цу лакхехьа ювцача коллективаша уж коталонаш йоахаш ханнахьа а хадданза а предприятей мухьи вахте латта болхлойи кхача беззача моттиге дIакхоачийташ доккха новкъостал дир транспортни конторан а узкоколейни машин-наькъа а коллективаша.

Нах чубаха цIенош хьал а даь, эксплуатаце дIадала шера йоагIа план укх шера июль беттехьа а кхоачашъяьй строительно-монтажни цехо. Цу цехо кхы а дикагIа болх берг бар нагахьа санна кхоачам хиллал строительни материалаши механизмаши хилча. 1958 шера цу цехо хьал а яь, эксплуатаце дIаенна стадион, кердача городера нах лувча бассейн, дика тоаяь дукха квартираш, музыкальни школа, физкультурни балха эша зал, гази электросердали а юллаш, дика тоаяьй Ачалкхера больница.

ЛоархIам болаш дукха геологотехнически гIулакхашдаро, керда техника а производствон технологи а юкъе йоалаяро, чурча торонех дикагIа пайда эцаро, предприятешка къахьегам дикагIа вIаштIехьа баккхаро новкъостал дир тха коллективашта болх толамца дIабахьа.

НПУ промыслаша укх шера 11 бетта тIехкхоачашъяьй мехкдаьттан тIоана юкъе хийи гази дахийтара план, мехкдаьттан тIоанаш хин низаца доахадарах шера йоагIа план кхоачашъяьй, хIаьта коммулятивни перфорацен план 186 процент кхоачашъяьй. Мехкдаьттан кIийлен тIарча скважинай тампонажах 11 бетта йоагIа план 138 процент, цементеи гIумареи маркхалца забояшта гонахьарча моттигашкара гIум чIоагIъяра план 100 процент кхоачашъяьй.

№ 1-и № 2-и йолча шин промысла скважинашта лаьттан кIалха ремонт еча юкъейоалаяьй насосно-компрессорни турбаш вIашагIйоххаш а, вIашагIйоахаш а, болхлой къахегам лоархIам боллаш аттача боаккхаш а йола 7 АД-25 м яха механизм. Цу дерригача а гIулакхаша новкъостал дир дуккхача скважинай мехкдаьттан дебиташ лакхъе, цо хьаллоаттабир мехкдаьтта даккхара боарам. НПУ гIолла мел доаккхача мехкдаьттах 40 процент доаккх эксплуатацен шоллагIча методаща.

Мехкдаьттан тIоанашта юкъе дахийта кхоачам хиллал хийи гази ца тоъаро юхаувз мехкдаьтта доаккхача прогрессивни а ше дика хилар хьахьекха а йола из метод дIахо шеръелга. Цудухьа производственни гIулакхашта а бахача наха а эша хий кхоачам болаш хилийтара дош тIехьатетта йиш йоацаш, къоастаданза дардоацаш да.

Дика болх бир укх шера тха рационализатораша. 11 бетта чухь 464 рационализаторски предложени енай цар. Царех производствона юкъе йоалаяьй 349 предложени, 845800 сом пайда а боалаш. Соахкарчул лоархIам болаш дикагIа я рационализаторски предложенеш, уж увттаю нах а дуккхагIа хиннаб. Нагахьа санна 1957 шера 11 бетта 240 предложени 524200 сом пайда а боалаш, производствона юкъе йоалаьяле, 1958 шера юкъе йоалаяь предложенеш а царех боала пайда а лоархIам болаш тIех ба.

Массанахьа а моллагIа гIулакх кхоачащдеча кертера лоархIам болаш я кадраш. Цу предприятеша ханал хьалхагIа план кхоачашъеча кертера лоархIам болаш хилар НПУ предприятей болхлой, инженераш, техникаш, гIулакхера нах. Царна юкъе, къаьстта белгалбаьлар кхоалагIча промысла мехкдаьтта доаккха мастер нов. Окунев, шоллагIча промысла мастер нов. Изаксон, мехкдаьтта доаккхачара операторaш Шумила А. И., Назаренко М. Т., Иванова С. П., Макаренко, Чуприка, лаьттан кIалха ремонт ечара операторaш Аскеров, Кокаев, слесарь Лучко, газосварщик Исиев, механик Максимов, кхыбараш а.

1958 шера 11 бетта чухь баьча балха тIех къахьегама овсарле 4,5 процент лакхъеннай, мехкдаьттан тоннах дIабода мах 4,7 процент лохбеннаб.

Материалаш, электроэнерги, доагам кходаро, предприятеш тоаяро, промыслашка дуккха гIулакхаш чакхдахаро 1888 эзар сом кходе йиш хилийтар.

Дика дараш белгалдоахаш санна белгалдаханза дардац ерригача НПУ гIолла дика хьокхамаш хилийта духьале яь дола цхьайолча цехий, предприятей, конторий балха тIара во дараш а.

МагIалбика эггара йоккагIа йолчарех торо я скважинаш бурув деттачара мехкдаьтта даккха йолаялийтар. Цхьабакъда бурув деттача цехо болх Iалальмате во бар бахьан долаш цу торонах во пайда эц. Цу цехо дукха авареши из организационни порядка хьакъехьа болх ца беш сецаши хиларо бурув тохара шера йоагIа план а йохайир, тохкам бе тохача бурох хьахур довзилга тIехьа а даьккхар, вешта аьлча МагIалбике доаллача мехкдаьттах дола бакъдар. Авареш йирах 6107 сахьат болх ца беши 1709 сахьат оргпростой йолаши даькхар бахьан долаш 6458 метр проходка ца еш йитай.

Ала дезаш да, бурув деттача цеха хьалхле лелаеча нов. Гришинеи хьалхиннача воккхагIа волча инженера Иваньхоси шоай болх а шоашта кара болча наьха болх а Iалальмате мела баь хилар. ЛоалахаpЧa «Сунжанефта» НПУ бурув деттача конторий дикагIа йолча бригадий болх во бовзаш царна хиниилта, шоай цехерча дикагIа йолча сменай балха опыт цар Iомаяь ца хилар, авареш фу бахьан долаш хул цар ца тахкар, балха тIехьа авареш хургйоацаш цар бригадаш ца Iомаяр.

Бурув деттача цехе Iалальмате во латт нормаш увттаелга а бухгалтерски учет а. Цудухьа дукха хул цига ца баь болх язбеш моттигаш. Цеха воккхагIа волча бухгалтера нов. Герасименкос ше а телхаю къахьегама дисциплина. Производствон боахамга а, цеха бухгалтерен балхага а, нормаш увттаярга а во хьож цеха начальник нов. Гришин.

Бурув деттача цехо во болх бар бахьан долаш 11 бетта чухь 2689 сом зе даьд паччахьалкхенна.

Кертера дар авареш еш хилар а долаш, шозлагIа ремонт еш, ремонт яргеи кхы цу тайпарча хIамашкеи хьежаш скважинаша болх ца беш, кхоачамбоацараш да промыслашка. Укх тIеххьарча хана болх во бу цхьоалагIча промысло, къаьстта нов. Колесников мастер волча цхьоалагIча бригадои нов. Дубовицкая мастер йолча шоллагIча бригадои.

Скважинашта ший ханнахьа ремонт ца яри тохкамаш ду балхаш мела лелари бахьан долаш цу бригадашка мехкдаьтта доаккхилга лохденнад.

1958 ш. 1 ноябре денз мехкдаьтта доаккхилга 25 тонн лохденнад. Скважинаш тохкилга дикагIа оттадаьдац шоллагIча промысле а (начальник нов. Гусев). Укх шера хинна ерригa ялх авари шоллагIча промысле хилар, уж бахьан долаш 498 тонн мехкдаьтта а дайр. Iалальмате чIоагIа лоацъеннай ремонт йича ремонт ялца йоаккха юкъ, къаьстта шоллагIча промысле а луш.

Юккъера лаьрхIача 29,2 ди хилар из юкъ, цхьайолча участкашка ремонт во еш хиларах тешал ду цо.

ЖКК-е еш йола ремонташ а дика яц. Квартирашта ремонт во еш хиларах хIанз а тIехьа жалобаш тел бахача наха Коммунальни конторе. Квартирашта ремонт яра болх тоабанза баргбац.

Уж белгалдаьха кхоачамбоацараш дIададаьха, балха тIехьа карагIдаьннарех кхоачам а ца хулаш, кхы а доккхагIа толамаш даьха, доккхийча хьокхамашца партен XXI-гIа съезд хьаеллача дена накъа дахар да вай декхар.

Доккхий а сий долаш а декхараш латт 1959 шера МагIалбикерча нефтяникашта хьалхашка.

1959 шу МалгIалбикана хила деза мехкдаьтта доалла керда моттигаш хьайийла шу. Цу гIулакха лаьрхIа планах бурув детта пхи станок хьожаяьй. Серго яхача Кердача городе 3000 кв. м. нах чубаха керда цIенош хьалдаь йисте даха, 40 км тIо-никъ баь баккха а ремонт е а лерхI, цу дерриганега 5 млн. сом дIа а дохийташ. Тирка тIа хина карт еча, МагIалбикерча водопроводашта, Кердача городе школа-интернати больницеи хьалъеча, кхаь промысле телемеханика оттаеча 1,5 млн. сом дIадахийта лерхI. ЦхьоалагIча промысле хий цIенде установка оттаеча 1 млн. сом дахийта лерхI. Доккхий балхаш де лерхI город тоаеча а и. кх. а.

МагIалбикерча предприятей хьалхле лелаерий декхар да 1959 шерара, семилетни плана хьалхарга шерара паччахьалкхен план кхоачашъе а тIехкхоачашъе а шоай коллективаш оарцагIаяхар.

ПЛИЕВ С. А.
«Малгобекнефта» НПУ начальник.

ССКП XXI-ча съезда сийна

МоллагIча наькъашка лелалургйола автомобилаш

Лихачева цIерах йолча Московски автомобильни заводе ССКП XXI-ча съезда сийна социалистически яхь шерлуш латт. Укх деношка заводо ю кхо соа а йолаш, моллагIча наькъашка гIолла лелалургйолаш йола «ЗИЛ-157» яха керда эргаяьккха, чархашкара фо эшшача боарамах лоаттадеш йола система а йолаш йола автомобилаш. Цо новкъостал ду автомобила эггара халагIа долча наькъашка гIолла дIаяха.

Сурта тIа: «ЗИЛ-157» яха машинаш тIайола эшелонаш.

В. Егоровеи В. Хуллаевеи сурт. ТАСС. Фотохроника.

1295 метр кIоарга бурув техад

Кердача шера дог гIоздаьнна наькъа баьхкар «Сунжанефта» управленен бурув деттача Карабулакски конторан разведчикаш. XXI-гIча партсъезда сийна социалистически яхь лелаяьча буровикаша керда хьокхаме толамаш баьхар: декабрь бетта йоагIа план кхо ди хьалха кхоачашйир цар. Яхь лелаечарна юкъе хьалхарча моттиге я мастерий М. Мальцевеи К. Поповеи бригадаш. «Сунжанефта» буровикашта юкъе хьалхарчадца дош деннад цар бригадай болхлоша коммунистически даха а болх бе а аьнна. 1958-гIча шера йоагIа план дика кхоачашъяьй цар.

Декабрь бетта къаьстта дикагIа болх баьб нов. Никитина кулгалдеча буровикий коллективо. Цу бетта планах 1000 метр кIоарга бурув тоха дезаш хиннача цар 1295 метр кIоарга техад бурув.

А. БАКАЛЮК.

Хьинар дола йоккха саг

ССКП XXI-ча съезда сийна йолаеннача социалистически яхьа юкъе а баха шоай декхараш тIехкхоачашдеш дика къахьегаш хьабоагIа Грозненски № 2 йолча швейни фабрикан болхлой. 1958-ча шерара план 27 декабре дикагIа йола швейни продукци ара а хецаш кхоачашйир фабрикан коллективо.

Фабрике къонача болхлошца барт тайна царел тIехьа ца юсаш барзкъаш, тегаш, ший декхараш хIара бетта тIехкхоачашдеш хьайоагIа хьинар дола 68 шу даьнна йоккха саг Бежиева Аьсет.

Ше Iомаяьча говзалах тоъам ца хулаш, хIанз спецмотористкал а кхыйола говзалаш а Iомаяь яьннай Аьсет.

Цо массе хана ший болх дика лелабарах фабрикан дирекцес а фабкомо а доккха новкъостал ду цунна. 1958-ча шера массехказа совгIата лаьрхIа ахча а дика паргIата яха йиш йолаш квартира а елар йоккхача сага.

Бежиева 1958-гIа шу долалуш шийна мел даьча доккхача гIулакхашта жоп луш, кхы а дикагIа сай болх лакхбеш, нормаш хIара денна тIехкхоачашъеш, тегаш дола барзкъаш дикагIа тегаш лелабергба аз сай болх аьнна дош а денна, къахьегаш я хIанз.

Я. ВАГАПОВ.

Коммунистически къахьегама бригада

ЧIоагIа дог гIоздаьнна, къахьегама хьинар айдаларца тIаийцар диткъа исхали деча Купавинскерча фабрикан болхлошеи, инженерашеи, гIулакхерча нахеи 1959—1965 шерашка халкъа боахам дегIабарна йолча контрольни цифрай хьакъехьа Н. С. Хрущевс ССКП XXI-гIча съезде ергйолча доклада тезисаш. Шоай торонаш ювцаш вIаши дага а баьнна, мехка баьржача патриотически болама юкъе яха а шийх коммунистически къахьегама фабрика ала бокъо яккхарна яхь лаца а лаьрхIар коллективо. Куповинций керттера декхар да ворхI шера йола план ханал хьалха кхоачашъелга. Планах семилетка йистейоаллаш арахеца лаьрхIача продукцен боарам 1963 шера кхоачашбе а цу юкъа хьувзанза дола тха 18 проценти деIа тай 10,3 проценти, кийчдаь товар 10 проценти совдаккха а бедали доагами, электроэнергии 10 миллион сомал кIезигагIа доацаш кходе а лаьрхIад цар. Семилетка йистейоаллаш къахьегама овсарле 28 процент — планахчул шозза дукхагIа лакхъергья.

ВорхI шера чухь берригача мастерий помощникашеи бригадирашеи балхаш тIа боллашехьа а юкъера технически образовани яккха а кхы говзалаш йолаш болча берригача производственни болхлоша балхаш тIа боллашехьа сайрийнара школа — бархI класс яккха а лаьрхIад. Фабрике шерра яьржай тIаийца декхараш толаме кхоачашдарна а шоай фабриках коммунистически къахьегама фабрика ярна а йола яхь.

Сурта тIа: коммунистически къахьегама бригадан членаш — мастера помощник вола Н. И. Еремееви прядильщица Бакурская Галиние. ХIара денна планал совгIа 14—15 килограмм дикагIа дола тай дог цар.

Б. ТРЕПЕТОВА сурт: ТАСС фотохроника.

Нефтяникаша шоаш денна дош кхоачашдаьд

XXI-гIча съезда сийна шоаш тIаийца декхараш Гудермесски нефтяникаша ханал хьалха, бIаьш тоннаш Iаьржа дошув а миллион кубометр газ а луш, кхоачашдаьд. ЧIоагIа йоккхача халонашца яьккхай цар из йоккха котало. Уж доккхий толамаш нефтяникаша доахаш шоай низ кхо ца беш, хIара бетта-бетта нормаш тIехкхоачашъеш хьабаьхкаб нов. В. Суслина кулгалдеш йолча комплексни бригадан къахьегамхой. Иштта ханал хьалха шоай шерара план кхоачашъярах, планал совгIа дукха мехкдаьтта даккха йиш хург йолаш керда скважинаш эксплоатаце дIаяларах управленес сий ду бурув деттача бригадай къахьегамхой (бригадай мастераш н.н. Н. Кирьянов, В. Павлов, П. Чеботаев, В. Плахотников).

ХIанз кердача шера бурув деттача бригадай къахьегамхой Iаьржача лоама юхе уллача Кохановке керда мехкдаьттан площадаш кийчъеи Беное яхача моттиге бурув деттеи болабеннаб.

ЗАЗДРАВНЫЙ.

Коммунистически даха а болх бе а

Москва-Сортировочни депон болхлоша доладаьр хьал а лаьца, «Шалински» совхоза 1-гIча отделенен механизаторий коллективо соцам баьб коммунистически даха а болх бе а. Шоай торонашка а хьежа, XXI-гIча партсъезда сийна трактораши кхыйола юрта боахама инвентараши 1-гIча январе ремонт яь йистеяха аьнна денна дош ханал хьалха кхоачашдаьд цар: ворхI трактор, сеялкаш, нохараш, культиваторащ ремонт яь яьхай.

Механизаторий бригадира А. Куприянова йоах:

— Тхо коммунистически къахьегама бригадан членаш хила бокъо яккха доладелча гIоне тха балха овсарле айъеннай. ХIанз цаI механизатор вац тхона юкъе сменах йоагIа ший норма кхоачаш ца еш.

ДикагIчарех лоархIаш ба къаьна механизатораш Н. Ваззуваеви, М. Халашовскийи, А. Ломакини. Шоай говзал къонача механизаторашта дIайовзийташ а царна новкъостал деш а ба уж.

И. ТКАЧЕНКО.

Декхараш кхоачашдаьд

Хьалхарча республикански съезде декхараш тIаийцадар Нохч-ГIалгIай АССР-а потребительски кооперацен болхлоша шера йола товарооборота план 25 декабрга кхоачашъе, аьнна.

Хургйолча ССКП съезда сийна социалистически яхь а йоаржаяь, потребительски кооперацен болхлоша кхоачашдаьд шоаш тIаийца социалистически декхараш, ерригача республике шера йола товарооборота план 100,3 процент кхоачаш а яь.

Ноябрь беттехье а шера йола товарооборота план кхоачашъяьй Каргалински, Сунженски, Ножай-юртовски, Курчалоевски, Наурски, Шелковской райПО-ша а Калиновски Наурскии совхозрабкоопаша а.

Товарооборота структура а хувцаеннай.

Бахархой вахара хьал тоадаларца юрта боахамерча къахьегамхоша дукхагIа дIадех культуран гIулакха цIатIа эшаш дола товараш мебель, барзкъаш, кхыдараш.

1958 шера 11 бетта бахархошкеи колхозашкеи 1957 шерарчул 76 миллион сома маьха товараш дукхагIа дехкад.

1957—58 шерашка хьал а яь, болх беш я 8 сельмаг, 2 книжни магазин, 2 продмаг, 1 универмаг, 10 заготовительни предприяти, дичуIе 9 цIа кхыйола объекташ.

1958 шера хинна 540 миллион сома товарооборот 1965 шера 970 миллион сомага кхоачаш лакхъе лаьрхIад ворхI шера чухь.

ХьатIахулча ворхI шера капитальни гIишлонаш хьалъярга дIадахийта лаьрхIад 70 миллион сом, дикка дукхагIа Iойохкаргья магазинаш, столовеш, ресторанаш, кхыяраш.

ССКП XXI-гIча съезда сийленца духьал баха кийчбеннача республикерча потребительски кооперацен болхлоша шоай дерригa хьинар тIадахийтад юрташкарча бахархошта гIулакх дикагIа дарна, торговлен культура лакхъярна, иштта гIулакхаща, партеси правительствоси торговлен болхлошта хьалхашка оттадаь доккхий декхараш кхоачашдарна.

С. БЕРЕЗКИН, Респотребсоюза Торгови Управленен начальника заместитель.

Животноводаша доладаь дика гIулакх

ССКП XXI-гIча съезда сийна социалистически декхараш шоаш тIаэцаш Назрановски совхоза Iаьлий-юртарча отчеленен животноводоша дош деннад шоай низаца 53 гектар долча лаьтта хьажкIаш дIае а хIара гектара тIара 60 центнер томараш тIехь хьажкIаш яха а, аьнна.

Отделенен животноводаша хIанзале а доккхий толамаш даьхад шоаш денна дош кхоачашдарна. Шоаlта хьакъоастаяьча участке цар хIара денна дIакхухь кхох етта йола бричкаш. Царна дика хов лаьтта дукхагIа хьаьндича ялат дикагIа хьувкъаргдолга.

Кхыча отделенешкарча фермашка кара эца мегаргдолаш баькъахьара гIулакх да Iаьлий-юртарча отделенен фермо дIадоладаьр.

Сатем боаца саг

1957 шера гурахьа коммунист Муравьев Василий Петрович пенсе тIа вахар. «Малгобекнефта» гIишлой-монтажни цехе цунца болх баьчар дика накъаваьккхар из.

Сийленца къахьийгад Iа, Василий Петрович, хIанз салаIа а мегаргда, йоахар цар.

Цхьабакъда, сатийна вагIа мотарех вацар Василий Петрович. Хьалхарча деношка коа тIа кулгаш детташ кIезига-дукха салоIам хулар цунна, хIаьта а безам нахаца, производствоца бар.

— Саготлу хьа, Петрович! — аьле хьоаттар цунга гIишлошъераша цох шоаш кхийтача.

Цкъа нов. Муравьев вера Серго цIерахча участке. Болхлоша дийхар цунгара Ливане лела гIулакхаш дувца, аьнна.

Василий Петровича чIоагIа раьза хинна дийцар болхлошта Ливанера гIулакхаш. Цеха лектор хилча бакъахьа вацар хьох со, аьнна дага а деха партбюро а ваха шийна дагадехар дIааьлар цо.

ЧIоагIа раьза а хинна партбюрос тIаийцар цун предложени. Партбюрон член хьо хиларца хьайна тIадилла декхар лархIалахь из, аьлар цунга.

ХIанз цун лекцеш партбюрос плана юкъе кхухь. Бетта цкъа хIара производственни участке лекци еш цо.

Къаьстта дукхагIа хул Василий Петрович пилораме. Цо цига болхлошца царна дага доахкача, ха безам болча гIулакхех къамаьлаш ду. Дукха ха йоацаш чIоагIача безамца эргаяьккхар цо пилорамера гойтара агитаци.

Нов. Муравьев лектор хинна Iац, цо хьинаре дакъалоац бюро е партсобране дувца дешаш кийчдеш. Дика чакхъяьлар нов. Муравьевс кийчдаь гIишлош яра дош дувцаш хинна собрани. Собране новкъостал дарца дIадахача шера цIенош дара план кхоачашйир цеха коллективо.

Уж дерригa балхаш леладеш хиларах чIоагIа сий ду цун коммунисташа. Шера-шера партбюро членалла херж из.

— Общественни болх беш къаьнал дIаяхьа хала дац, — йоах Василий Петровича,— болх ца бича дега салоIам хилац.

А. СЛЕСАРЕВ.

ГIишлонашъечар толамаш

№ 12 йолча треста шоллагIча гIишлоний управленен коллективо ханал хьалха кхоачашъяьй городашка а юрташка а цIенош дарна 1958 шера хинна план. ГIишлонашъечар кьалдаь а даьккха наха чуIе дIаденнад 40 цIа.

Шера йоагIа план ханал хьалха кхоачашъяьй № 7 йолча треста гIишлоний-монтажни управленен коллективо а. Кхо бIаь эзар сом мах бола балхаш кхоачашдаьд цу коллективо. Дийнахьа йоагIа задани 150 процент кхоачаш а еш болх баьб н.н. Лободнянинеи, Ефремовеи, Литвиновеи бригадаша.

С. ШАМХАЛОВ.

Юрта боахама йола керда техника

МалагIа я укх гаргарча хана хургйола юртбоахама техника? Колхозаштеи совхозаштеи эша машинаш мишта тоаергйолаш болх бу советски Iилмахошеи инженерашеи?

Уж хаттараш дир ТАСС-а корреспондента ВАСХНИЛ-а академикага, юртбоахама механизацен Ерригсоюзни Iилман-тохкама института директорга М. В. Сабликовга.

Нов. Сабликовс аьлар:

— Эггара хьалха белгалдаккха дезаш да къаьстта тха института коллективо тохкаш дола кхо дош: юртбоахама машиний балха сухал лакхъелга, цар производственни процессашта универсализаци автоматизаци елга.

Фуд юртбоахама машиний балха сухал лакхъелга?

Трактор араяьннача хана тракторa сухал цу хана хиннача машиний хиннар санна яр. ХIаьта цу ханара машинаш говраща деча балхий сухалга хьежжа лаьрхIа йора ,вешта аьлча ялх километр цхьан сахьата гIоргйолаш. ДIахойодача хана машинаш тоаелга а царна конструкци елга а хьаденад болх беш цо чулоаца моттиг шерьеши цар низ лакхбеши. Масала, трактора тIехьаювза болабелар 5—7 сеялка, цкъаза кхы дукхагIа а. Агрегат шорта лелар, хIаьта тIехьаювзача машинашка дукха метталл дIадодар. Цхьаккха дича а трактора берригача низах пайда эцалацар.

Укх дIадахача шера мехка тхе области кхашка болх беш хилар сиха лела тракторaш. Уж яр Iилмахошеи инженерашеи тохкам бе ябь тракторaш. Тохкам баро хьахьекхар мажха баккхар, культиваци яр, хIама дIадер, йол хьакхар 8—10 километр сиха, вешта аьлча хIанзарчул шозза сихагIа де йиш хилар. Уж сихагIа лелар аьнна хIама дIаоза эша низ дукхагIа ешац, агротехникан правилаш йизза лелаю.

ЧIоагIа лоархIаме да, доккхий конструкторски хувцамаш ца деш хIанзара тракторий дукхагIа дола тайпаш цу тайпара болх булургболаш даха йиш хилар.

ХIанз вай юрта боахама йолча Iалаьмате дукхача машиний балха сухал лакхъяра лоархIам баь вала Iалаьмате хала да, цул совгIа, къаьстта хьатIадоагIача ворхI шера уж кхы а дукхагIа хургхилар лаьрхIача.

ШоллагIа дола дош да юртбоахама машинашта универсализаци яр. Вай промышленносто арахец тракторца болх беш йола 150 тайпа машинаш. Машиний тайпаш масса хана дукхагIа хулаш дIагIорда, хIана аьлча мехкарча лаьттанга а климатага а хьежжа эшаш дола балхаши юртбоахама дерригача балхашта механизации е езаргья царна. Цхьабакъда дукккхача тайпара йолча машинех бизза пайда эцалургбац, хIана аьлча духхьал цхьан балха лаьрхIа яьча машинаца бе болх дукха ца хуландаь. Цудухьа цар тайпаш дукхагIа хулаш шердаларца дувзаденна уж лелаеш къаьстта моттигаш хила еза. Лоацца аьлча, нагахьа санна трактор хьаийцача, цо лаьтта оахаш, хIама дIадувш, кхо кхай тIа кхухьаш, иштта тайп-тайпара дола цхьа иттегIа балхаш доре бакъахьа хургдар.

...Укх тIеххьарча шин шера мехкарча кхашка болх беш хилар самоходни шасси яха машин. Боккъалдар аьлча из универсальни машин я. Цу машина тIехьаювза йиш я 30 тайпа совгIа йола ,юрта боахама дерригa балхаш кхоачашдергдола машинаш. Цхьабакъда из машин хIанз а кIезга низ болаш я. Цу машина низ лакхбе ,мехкарча массайолча зонашка болх булургболаш из тоае болх беш ба хIанз конструктораш. 65 говра низ болаш шасси хьаяьй. Нохараш, культиватораш, сеялкаш тIехьаювза йиш хиларал совгIа, цунна тIехьаювза йиш я ялата комбайн, йол хьокхача эша пресс-подборщик, силоса комбайн.

КхоалагIа дош — юртбоахама техника леларa автоматизаци яр. Автоматизаци фу я ха тракторашта тIехьаювза машинаш мишта я хайча хала дац. Юрта боахаме уж машинаш кхаьча дукха ха яц. Цхьабакъда уж хьаяьй лаьттанца деча дерригача кертерча балхашта лаьрхIа. Уж машинаш араяларо бIаьш эзараш бола прицепщикаш кхыдола балхаш дергдолаш мукъабалийтар. Из машин гидравлически системаца цхьан саго лелаю. Цхьабакъда машинашта конструкци яра хьакъехьа вай дIахо даха деза. ХIанз юрта боахамга кхаьчай «СК-3» яха самоходни комбайнаш. Цу комбайна тIа де дезаш хинна дукккха балхаш автоматико ду. Цун бункер ялатах хьалйизача лехкачоа ховргдолаш — сигнал сийрдайоал. Звуковой сигнализацес хоам бу ча гулдер чах хьалйизача. Иштта кхыдолча машина тIарча балхех хоам беш чоалхане йоаца прибораш я.

Кхыйола машина автоматизацена лелаергйолаш балхаш да института лабораторешка деш. Масала, чоалхане машин я хьажкIаш дIаюв машин. Квадратех мадоагтIа фу дIанийсдар а цхьан кIоага чу маэшпара цун лоархIам бар а кастта прибораща леладергда. Гидравлически системаца цхьан саго сошникаш хьал айъергья, машин болх бе йолайолийтаргья, из соцаергья.

Семилетка йисте йоалаш мехка кхашка болх беш хургья чоалхане йола дукха болх бу машинаш...

(ТАСС)

Хьайбаш леладара болх тоалуш латт

Дукха ха яьккхар Назрановски совхоза Экаж-Къонгий юртарча отделене хьайбаш леладара гIулакх во лелаш. Дукха хувцамаш хиннад цу хана денз.

Ферме 120 бежан да, царех 42 етт бетташ ба. Помещенеш дика тоаяь, чура цIенеи йIайхеи я. БIаргагургйолча хьалтеха я балха ден распорядоки хьайбаш кхабара йола схемеи.

Зоотехнически учет дика дIаоттаяьй отделене зоотехник волча н. Измайловс. Шерра йоаржаяь я цига искусственни осеменени яра метод. Цу методаца 87 бежана осеменени яьй.

ЧIоагIа лакхъеннай цига шурий хьоанал. Масала, планах шурий хьонал 3,8 процент мара хила ца езача 4,1 процент я хIанз. Планови задани тIехкхоачашъяьча дояркай алапи а лакхденнад.

Цига болх беш бола нах хувца ца луш бале а, балха гIулакх чIоагIа хувцаденнад ферме. Кациев Султана укх тайпара доашх из дош:

—Хьаэцаш дола алапи балха дикалга-волга а овсарленга а ца хьожаш, цхьатарра телар, цудухьа балхацара безам а совбалацар. Цул совгIа, во лелар цига зоотехнически учет.

ХIаьта хIанз доахана дикагIа дуаргдолаш гIадамаш оатача машинаца ата а аьте, царех концентраташ а техе, лу хьайбашта гIадамаш.

Дика болх беш я цу ферме Цечоева Дугурхан, Картоева Мала, Арсамакова Банати, Хидриева Лемка. Шоаш гIулакх деш дола хьайбаш чIоагIа дика леладу цар. Иштта дика болх беш ба скотникаш Точиев Даламбик, Кациев Хьусен, Точиев Султан, иштта кхыбараш а.

М. ДАСКИЕВ.

Юрта боахамера кхоачамаш— семилеткан гIулакхага дахийта

Вай республикера юрта боахама къахьегамхой, дерригa советски халкъ а санна, политически а къахьегама а дог айденна ба. Новкъоста Н. С. Хрущевс ССКП XXI-гIча съезде ергйолча доклада тезисаш тIара халкъа боахам дегIабарна ворхI шера йолча плана проект шоаш ювцаш, царна хов вай мехка экономически низ чIоагIбарна а советски наьха вахара хьал тоадарна а Коммунистически партес чIоагIа йоахко еш хилар.

ЧIоагIа уйла тIаяхийта ладувгIаш бар советски нах ССКП ЦК декабрьски Пленума балхага.

ДIадахача пхе шера чухь доккхий толамаш даьхад вай юрта боахамо, вай халкъа боахамера из лоархIамегIа дола дакъа тIехьадусаш хилар дIадаьккхад. Цу юкъа дикка алсамъяьхай юртбоахаман продукташ, лакхлуш латта советски наьха вахара хьал тоа а деш.

ТIеххьарча пхе шера чухь дикка толамаш даьхад Нохч-ГIалгIай республикерча юрта боахама къахьегамхоша а. Масала, ялат доаккхилга цу юкъа 2,6-зза дегIаденад. Во къахьийгадац юрта боахама болхлоша 1958 шера а. Республико мехка хьалхарчарца кхоачашъяьй ялат кийчдара план, хIаьта цу тайппара пачхаьхьалкхенна баьца дааращ, шура, дулх, тха, кхыйола юрта боахама продукташ дIаялара планаш а ханал хьалхагIа кхоачашъярца шийгара доагIаш дола дакъа лаьцад цо коммунизм хьалъярна долча дерригача халкъа тIулакхаца.

Дика балхаш даьд ка бола ялаташ дIа мел дийнача лаьттан хIара гектара тIара 19,4 центнер йоаккхаш ялат даьккхача а республике эггара дукхагIа хьажкIаш яьхача а Лермонтовски совхозо, хIаьта иштта Гудермесски, Шалински, Старо-Юртовски, кхыча совхозашеи Сунженски, Курчалоевски, Советски, Каргалински, кхыча районашкарча колхозашеи.

Хьайбаш дебадара а цар продуктивность лакхъяра а гIулакха дика толамаш даьхад Веденски, Курчалоевски, Наурски, кхыча районашкарча колхозаша а Старо-Юртовски, Горячеисточненски, Надтеречни, кхыча совхозаша а.

Социалистически юрта боахамо доахача толамаша гIаддитад советски халкъ. Цхьабакъда вай адамаш, даьхача толамаш тIа совца безам болаш а совцаргдолаш а дац.

ВорхI шерара декхар да, лоархIамегIа йолча кхачан продукташца бахархой Iалашбулургболаш юртбоахама производство дегIайоалаелга, юрта боахамера бедал алсамйоаккхилга.

Из декхар кхоачашдарна шоашкара доагIаш дола дакъа лоацаргда Нохч-ГIалгIай АССР-ерча къахьегамхоша а.

ХIанз республикерча юрта боахама хьалхашка латтача декхарех керттера декхар да ялат, баьца дааращ, технически культураш, хьайбай продукташ дIахойодача хана а совъяхар. ЧIоагIа уйла тIаяхийта еза сомийи комсийи бешамаш, чиллеи модзи доаккхилга дегIадоаладара.

1959 шера хьажкIаш 11 процент совгIа, баьца дааращ 41 процент, коартолаш 3,5-ззачул совгIа дукхагIа йоахаргья 1958 шерачул.

Дикка дегIадоагIаргда масса тайпа доахан, коа тIара оалхазараш. 1959 шера дерригa доаккхаш дола дулх алсамдаргда 56 процент, шура — 19 процент совгIа, фуаш — 56 процент, тха — 7 процент.

Дика дегIадоагIаргда пачхаьхьалкхенга хьайбайи кхыйолеи продукташ йохкар а дIаялар а.

ДIахойодача хана юрта боахам дегIабоалабарна партес оттаяь программа чIоагIа къоабал а еш, колхозийи совхозийи чура торонаш гучайоах колхозникашеи совхозий, РТС-ий болхлошеи.

Лаьттанцара йоала продукташ алсамъяхарна дола керттера наькъаш да хьажкIий хьувкъам эггара хьалхатIа а лакхбеш, ерригача юртбоахама культурай хьувкъам лакхбелга. Цу гIулакха гаргтарча хана нийса севоофороташ оттае еза хIара колхозеи совхозеи. Ялатий хьувкъам тоабарна эггара пайданагIа дола хIама хиларах тарра, къаьстта уйла тIаяхийта еза сортовойи гибриднии фу кийчдара а дIадера а.

Кхашка удобренеш ехкилгах дош да хеташ хилар дIа а даьккха, юртбоахама культураш дIаюврийолча лаьттащка кхо а, котамий бунашкара бIехалаш а, кхыйола моттигера удобренеш а товса еза. Дерригa юртбоахама балхаш дикагIа йолча агротехнически ханашка чакхдаха деза.

Вай республике хьувкъам лакхабаккхаргбола гIулакх да кхашта хиш дехкилга. Цудухьа нийса пайда эца беза хий дилла йиш йолаш мел долча лаьттах, эшшача боараме а ший ханнахьа а Iалашде деза юртбоахама культурашта хий дуллилга. Лаьтта леладара культура мамогга лакхъе а оасарца, юртбоахама культурашта зулам дераща, лазараща къовсам лоаттабе а, совхозниии колхозниии производствона Iилманнеи хьалхалаттача опытанеи каратIдаьннараш юкъедахьа а деза.

Хьайбай продукташ дукхагIа яхарна доахан дебаде деза, хаддан-за йоакхо е еза доакъарий база чIоагIъяра, доакъарий культураш дIаера гIулакх тоаде а шерде а деза.

ЧIоагIа лоархIаме гIулакх да доахана фермашкарча халача балхашта механизаци елга, тIаккхувш дола доахан дикача помещенешца Iалашделга.

Дукккхача совхозашеи колхозашеи хIанзле а белгалдаьд ворхI шера шоай производство мелла дегIайоагIаргья. Грозненски районерча юрта боахама къахьегамхой, 1965 шерга кхоачаш ерригача районе сомий бешамаш шозза дукхагIа дIа а егIа, 964 гектарaга кхоачаергйолаш ба. 1958 шерца нийсийча комсий бешамаш кхозза совгIа дукхагIа хургйолаш я.

МагIалбика районерча «Кавказ» яхача колхозо 1965 шу йистедоаллаш ший Iулашца 800 етт, 10.000 совгIа устагIа хилийта лаьрхIад. Цо йиш хулийтаргья колхозага 1958 шерачул 2,8-зза дукхагIа шура яккха а 550 тонна диткъача дикагIа долча тхан яккха а. ПТФ-е гулдергда 1 миллионал кIезигагIа доацаш фуаш.

Ялат алсамдаккхарна а хьайбай продукташ совъяхарна а боккха кхоачам ба колхозашкеи совхозашкеи лерттIа дIа а ювш хьажкIаш лелаелга. Нагахьа санна 1958 шера гибридех хьадаьнна хьалхара фу ялатийна лаьрхIача хьажкIашта 48 процент таргта мара дIадийна хиннадеце, укх шера дIаювш йола хьажкIаш духхьал из фу тесса мара ца е лаьрхIад колхозашеи совхозашеи. ДIадахача шера йоачаш йоацаш, ха дика лаьтта йоллашехьа а, цхьайолча районашкарча колхозашеи совхозашеи хьажкIий хьувкъам кIезига баьккхаб, хIана аьлча дIайийнача хьажкIашта даь тIулакх во даьндаь, кхашка кхо кIезига тессандаь. Дукхача лаьтташка фу къоаста ца деш дIаювш хиннай хьажкIаш, квадратно-гнездовой способ телхаеш хиннай. Кхы а вогIа латтар техниках лертIа пайда а ца эцаш, чуэца гоаярах хьажкIаш дукха йоаьча цхьайолча совхозашкара гIулакх. хIаьта «Ингушскии» «Октябра 40 шу» яхеи совхозаш хIанз а яьннаяц хьажкIаш чуийца.

Хьайбай фу тоадарна чIоагIа гIойле ергья дикагIа йолча бугIашкара хьайбашта искусственни осеменени йойя, доахана искусственни осеменени еш йолча станцешкара дукхагIа пайда эце.

Во Iунал дар а во кхабар а бахьан долаш хIанз тIехьа эшадолийт доахан, Iаьхара а дус лазараш а хул. Цунах колхозашта а пачхаьхьалкхенна а доккхий зенаш хул.

Н. С. Хрущевс доклада тIа оттадаьча дердача доккхийча декхарашка хьежача, вIалла сатоха йиш йолаш дац республике гIишлонаш хьалъелга во вIашагIделла хилар. ЧуIе цIенош а производственни помещенеш а хьалъелга во латтара бахьанех керттера бахьан да болх во вIашагIболлар, механизмех пайда кIезига эцаш хилар. ГIишлонаш хьалъярна хьахийца ахча 1958 шера 1-гIча декабрга кхоачаш 88 процент мара дIадахийтадац, хIаьта гIишлош йистеяхара план 40 процент мара кхоачаш а яьяц. Юрта боахама Министерствона чуйоагIача подрядни организаце йолча «Сельстройс» (управляющи нов. Шабаньянц) дахача шера 10 бетта йола подрядни балхаш дара план 19 процент мара кхоачашъяьяц, хьалъе йолаяьча 62 объектах цхьаь ца йисте а яьккха, совхозашка дIаеннаяц.

ГIишлонаш хьалъеча механизаци ца хиларах, брак йолаш балхаш хьадарах, треста аппаратерча болхлошта доккхий алапеш хьежадарах гIишлонаш 475 эзар сом маьха езъеннай.

ЧIоагIа лоархIам болаш да, культурай хьувкъам лакхабаккхарна, дIахойодача хана хьайбашкара йоала продукташ алсамъяхарна, хIаьта иштта капитальни гIишлонаш хьалъярна а планаш оттаеча хана колхозникаш, совхозий болхлой, юрта боахама специалисташ мамогга дукхагIа юкъеозар.

Доккхийча балхий планаш кхоачашъярна юртара къахьегамхой оарцагIоахар духьа массанахьа дIаювзийта еза тIеххьарча пхе шера чухь юрта боахам дегIабара итогехи дIахойодача хана юртбоахамера продукташ алсамъяхара декхарехи йола нов. Н. С. Хрущева доклад.

Социалистически къахьегама Гурпала Пушко Леонте бригадацарча сийдолча механизаторий гIулакх кара а ийца, хIара денна дукхагIа ярж хаш латт коммунистически къахьегама бригада хила бокъо яккхар духьа лаьца социалистически яхь.

Планаш толаме кхоачашъярна эшшаш йола торонаш я вай республике.

Дерригача кхоачамех бизза пайда ийбе а къахьегами ахчеи кIезигагIа а доадеш юрта боахамера продукци дукхагIа яккхарна гIо дергдолаш йола торонаш леха а еза.

З. ТОНГИЕВ, НГIАССР юрта боахама Министра заместитель.

Доазол дехьара

Социализман лагера толамаш

ХIанз доладеннача укх шера денз ворхI шу даьлча социализман мехкаша арахецаш йола промышленни продукци дерригачу дунен тIа арахецачох аханел дукхагIа хургья. ХIамаш хьаяра даькъе — сага беча балха хоадам беш долча даькъе — цу лоаццача хана дунен социализман система торгья капиталистически системал.

Социализман мехкаш керда доккхий толамаш дахарна сухалаш деш ба.

Китайски Халкъа Республика. ХIанз дукха ха йоацаш йистедаьннача 1958-ча шера мехка 11 миллион тонн болат даьд, 270 миллион тонн кIор баьккхаб, 6,4 миллиард метр кIадаш даьд, лоадама хIама ца эшаш 700 йоккха предприяти болх бе йолаеннай. Юртбоахаме кхачан культураш яьхай 375 миллион тонн.

Укх дIадахача шера мехка чухь кийч а даь дIадоладаьд рудах юкъарчал доаццаш болат доаккхилга, хьаяьй атомни реактори циклотрони. Укх дешара шера юххьерча школашка деша хайшар 84 миллион бераш.

Китая Коммунистически партес шийна хьалхашка декхар оттадаьд — Китай мехках кастта Iалаьмате йоккха, вай ханара промышленность, юрта боахам, Iилма, культура долаш бола социалистически мохк белга.

Чехословаки. ДIадахача шера цхьайтта бетта 24,9 миллион тонн кIор баьккхаб, цул совгIа 50 миллион тонн бури кIор оалаш бола кIор а баьккхаб, 3440 эзар тонн чон даьккхад, 5 миллион тонн болати 17,77 миллиард киловатт-сахьат электроэнергии яьккхай. Промышленносто арахийцай 119.325 телевизор. Дунен тIа мел йолча мотоциклех кхоалагIа дола дакъа Чехословаке яь я. Оахаш долча дерригача лаьттах хIанз укх сахьате 75 процент юртбоахаман кооперативашкеи пачхьалкхен боахамашкеи да.

Германски Демократически Республика. Хьаеш йолча промышленни продукцен дукхалга диллача Европе пхелагIа йола моттиг лоац республико. 1958-ча шера болх бе йолаеннай атомни циклорон. БIаь мехкаца лелаяь ца Iеш торговли лелаю республико. ДукхагIа эшаш дола деррига товараш хIара сага сих дIаккхачийтарна 1951-ча шера тIехьакхе лаьрхIад Малхбузехьарча Германена.

Польша. Езткъанел совгIа йолча кIор боахача шахташа хIара денна 300 эзар тоннал дукхагIа «Iаьржа дошув» лу. Укх хьахиннача шера 314 эзар тонн кIор боахаргба. 1959-ча шера польски металлургаша 4350 эзар тонн чон доаккхаргда — дIадахача шера даьккхачул 12 процент дукхагIа хул из. 6070 эзар тонн болат дергда — соахка даьчул 8,4 процент дукхагIа хул из. 15,3 эзар лепкови автомашинаш, 13,8 эзар грузовикаш, 105 эзар мотоциклаш, 612 миллион метр кIадаш, 77,7 миллион метр зипаш, 96,8 миллион метр даьреш кхоачаргда мехкага.

Румыния. Кхыметтел маьхий а тIехь кхыча мехкашкара ийде дезаш хиннача Румынес хIанз хIара шерра-шера кхыча мехкашка дIаухийт эзараш трактораш, грузови автомобилаш, моторащ, станокаш, электротехнически аппаратура, паровозаш, вагонаш, кемаш. Мехкдаьттан оборудовани еш, шийна мел эш яь ца Iеш, кхыча мехкашка дIаахийта а из оборудовани е низкхоачаш промышленность йолаш алхха Румыни мара кхы мохк бац, цу тайпарча кагийча мехкех.

Албания. Укх дIадахача шера 1957-ча шера енначул 20 процент дукхагIа продукци елар промышленносто. Болх бе йолаеннай Карл Маркса цIерах йола электростанци, аьшка руда доаккхаш йола Пишпакера рудник, Тиранера кизга Iоакъаш ю завод. Укх хьахиннача шера валови продукци дегIайоагIаргья промышленносте — 17 проценти юрта боахаме — 26 проценти.

Болгария. Яйча а еза-йоккхача а промышленностан предприятеша ханал иис ди хьалхагIа кхоачашйир 1958-ча шера план. Болх бе йолайлитай Дмитрована гаьна йоаццаш хьаяь шоллагIа доменни пишк. Балхаш де йолаеннай Коларовграде йоккха машиностроительни завод, Георге Дамянова цIерах йола цIаста лоаладу комоинат.

Дуккха а дикагIа хьувкъ юртбоахаман культураш. Хьайбаш 35 процент дийбад.

Венгрия. ДIадахача шера промышленносто 11 процент тIехкхоачашйир план. Хьалъяьй мехка эггара йоккхагIа йола Тиссалекски гидроузел. Хьалъяьй керда шахташ, заводаш. ДIадахача шера хинначул 4,7 процент дукхагIа хургья социалистически промышленносто хьаеш йола продукци, национальни доход 6,3 процент дегIайоагIаргья.

Монгольски Халкъа Республика. Мехка халкъа боахама тIайоагIача ерригача доходах ах дакъа дIалаьцар 1958 шера промышленности продукцес. Болх бе йолаелар кондитерски фабрика, хьалйир шурий завод. Болх болабаьб мехка чухь эггара хьалхарча мукомольни предприятес. Улан-Батора районе хьалъеш латт низ болаш йола радиоцентр. 1957-ча шера даьккхачул 55,5 процент дукхагIа даьккхад ялата.

Вьетнама Демократически республика. 1958-ча шера промышленносто арахецаш йола продукци лурчагIа хиицаьчул 40 процент тIех яр. Къахьегама овсарле дегIаенай 20 процент. ДIадахача шера хьаяьй эггара хьалха шоай мехко хьаеш йола автомобиль. 1957-ча шера хиннача юхе 1960-ча шера промышленносто хьаеча продукцен боарам 86,4 проценти юрта боахамо йоаккхача продукцен боарам 78,6 проценти лакхлургба.

Корейски Халкъа-Демократически Респуолика. ДIадахача шера план мехка промышленносто ханал бутт хьалхагIа кхоачашйир. Кхоачаш шу йистедалалехь баьча лоархIамах, 1958-ча шера даьккха болат 377 эзар тонни чон 350 эзар тонни хургда. Машинаш еча промышленносто Iома а яь еш яраш бIаь тайпа хинна ца Iеш машинаш я. Цу юкъе йоагIа грузовой автомашинаш, тракторащ, гидротурбинаш.

ДIадахача шера чакхдаьннад юрта боахама кооперации елга.

АНГЛЕ хьалъеш латт американски ракетни снарядаш кхувсаргйола базаш. Цунна духьала баьннаб, шоашца Iоажал яхьа герзаш океанал дехьара шоай мехка ца кхахьийта безам бола беррига нах.

Дукха ха йоацаш Соуффхе американски ракетни снарядаш кхувса база хьалъеча майдан тIа демонстрантий йоккха группа ера. Полицес демонстрацен доакъашхой ара а лелхабора, шлангашкара шийла хий а деттар.

СУРТА ТIА: полици демонстранташта шийла хий детташ йоал

ТАСС фотохроника

А. И. Микоян Вашингтоне кхачар

НЬЮ-ЙОРК, 4 январе. (ТАСС). Тахан укхаза кхаьчар Вашингтоне водаш вола СССР-а Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель А. И. Микоян. Айдлуайлд яхача нью-йоркски аэродроме новкъоста А. И. Микояна духьал баьхкар США-ра СССР-а посол М. А. Меньшиков, ООН-е даим вола СССР-а викал А. А. Соболев, кхыча пачхьалкхений викаллалий кертербараш, пачхьалкхен департамента викалаш, газетийи, журналийи, радиони телевиденени дуккха корреспонденташ.

Аэропорте А. И. Микояна печатей радиони викалашка лоацца заявлени йир.

Вашингтон, 5 январе. (ТАСС). Селхан дийнахьа СССР-а Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель А. И. Микояни Нью-Йорке цунна духьал вена США-ра СССР-а посол М. А. Меньшикови Нью-Йоркера Вашингтоне кхаьчар.

США столице водаш А. И. Микояна «Говард-Джонсон» фирман цхьан кафетере Iуйрийна дуа хIама диар. А. И. Микоян хьежар кафетерси болх вIашагIболларга, цун оборудованега, хIаьта цу чу болх беча нахаца къамаьлаш а дир.

«Мотель» аьнна цIи йола автомобилистий гостиницаш еза а сина, А. И. Микоян юхасецар Нью-Йоркера Вашингтоне бодача шоссейни наькъа тIа уллача цу тайпарча цхьан гостинице. Из гостиницага а хьежар, цун даьца а гIулакхебаращца а къамаьлаш дир цо, хIаьта безаме а теркаме а цар жопаш а тийлар шоай хьаьшан хаттарашта.

Вашингтоне советски посольство йолча метте вIашагIкхийттаяр А. И. Микоян варга хьежаш болча печата а радион а американскийи кхыча мехкийи корреспондентий йоккха группа. Корреспонденташа дуккха хаттараш дир цунга.

А. И. Микояна корреспонденташка аьлар: «Вашингтоне се кхаьча чIоагIа гIадвахав со. Со укхаза массехк дийнахьа а хургва, хIаьта шун столицага а хьожаргва со. Цигача бахача нахага а дерригача американски халкъага а советски халкъатара моаршал а лу аз».

А. И. Микояни Даллеси вIашагIкхетар

ВАШИНГТОН, 6 январе. (ТАСС). Селхан СССР-а Министрий Совета председатела хьалхарча заместитела А. И. Микояна США пачхьалкхен секретараца Д. Даллесаца цхьан сахьатаи ах сахьатаи къамаьл дир.

Цигача хилар советски оагIонгахьара — США-ра СССР-а посол М. А. Меньшиков, американски оагIонгахьара — европейски гIулакхех вола пачхьалкхен секретара помощник Л. Мерчэнт, пачхьалкхен департамента Малхбоален Европан гIулакхий управленен кулгалхо Э. Фрис, хIаьта СССР-ера США-н посол Л. Томпсон.

ВАШИНГТОН, 6 январе. (ТАСС). СССР-а Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель А. И. Микояни США пачхьалкхен секретарь Д. Даллеси вIашагIкхийттачул тIехьагIа, печата дешаех волча пачхьалкхен департамента викало Уайта аьлар, «из лаьрххIа доацаш, духхьара даь къамаьл дар. Цу къамаьла юкъе хьоахайир, — аьлар цо, — шинна оагIон хьаштдола цхьайола проблемаш, царна юкъе Берлина проблема, Германен юкъера проблема, герз дIадаккхар, торговли. Из къамаьл чIоагIа пайдане дар 10 январе т-н Микоян Вашингтоне юхеккхаьчача (США гIолла дIа-юха вахачул тIехьагIа — **ред**) ергйолча переговорашта хьалхара къамаьл хилара тарра. ТIаккха г-н Микоян президента Эйзенхауэра тIаэцаргва аьнна хет тхона».

Уайта аьлар, къамаьл «безаме а къайлагIа хIама доацаш а» дар.

Хаттарашта жопаш телаш, Уайта аьлар, СССР-а Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель А. И. Микояни президент Эйзенхауэри вIашагIкхийттача хетаргахьа Даллес а хургва.

Кубера керда правительство

НЬЮ-ЙОРК. 4 январе. (ТАСС корр. М. Алябьев).

Американски информационни агентствос Гаванера (Куба) хоам бечча бесса, Кубан ханнарча президенто Мануэль Уррутиас д-р Фидель Кастро хьожаваьв Кубан тIема низий главнокомандующи. Цунца цхьана М. Уррутиас вIашагIтехай ханна хуртйола правительство.

Печато хоам бечча бесса, Батистас ше водача хана военни хунтана керте оттаваь хинна инарал Катильо лаьцав. Ховш долчча бесса, цу хунтан керттера декхар дар — мехкара Iаьдал повстанцашка кара ца кхачийтар. Катильо бехкевеш ва Батистанеи, кхыболча зуламхоштеи, нах боабаьча нахаи дуккха пачхьалкхен рузкъа а долаш, мехкара бовда цо вIаштIехьадалийтарах. Ассошиэйтед Пресс корреспонденто деча хоамех, кхыметтел цхьан Батистас а кхыча мехкий банкашкарча ший счета тIа дахьийтад 200 миллион доллар пачхьалкхен ахча.

Газеташа деча хоамех, Кубе сихха порядок оттаеш латт. Халкъо даькъалду Батиста къиза диктатурахше мукъадалар. Военни хунта тIулакхашта духьале кхайкаеш 2 январе йолаенна хинна беррига мехкара забастовка юхасоцаргйолаш я.

Батиста къизача диктатурана духьал къувсаш яьккха ший котало эзъеш, кубински халкъо бицбалийтац из диктатура тIеххьарча денналца хьаллаьца хиннараш. «Нью-Иорк таймс» корреспонденто Герберт Мэтьюса Гаванера хоам бечча бесса, кубинцаша йоах, Батиста мехкара ваддалца ВIашагIкхийттача Штаташа цунна новкъостал даьд. «Историс хьахьокхаргда, — язду цо, — диктатор боккъонца ВIашагIкхийттача Штаташкара новкъостал кхоачаш хиннилга. ВIашагIкхийттача Штатий посолаш шоай лоIамах а госдепартамента приказех а Батистаца доттагIлен гIулакхаш леладеш а бар, из ложкъадеш а бацар. ВIашагIкхийттача Штаташа Батистага герз дохкар, цо вIаштIехьадалийтар цунна Iаьдал ший бе доалладелга...».

Цу дерригане а, белгалду юххера а «Нью-Иорк таймс» газета корреспонденто, США-на духьал уйлаш гIоттайир Кубе.

Космически ракетан сийна...

НГIАССР-а Министрий Совета болхлошка, переселении оргнабори яра отдела партийни организацес а отдела берригача болхлоша а дог гIоздаьнна хоам бу, 1 январе, 1959 шера городе Грозне тха отдела болхлочун н. Халухаев Аьлбика Бекьханеи цун сесата Халухаева Махьмэда Надежданни боккхача дезала чухь пхийттлагIа бер (йиIиг) хиннилга дIахойташ Советски Союзе дунен тIа эггара хьалха космически ракета толаме урагIъяхийтара сийна дэси-нанаси шоай йиIигах «Ракета» аьнна цIи тиллай.

Халухаевар беррига дезалхой могаш-гIаьхьа а ба, хIаьта дунен тIа эггара хьалха космически ракета урагIъяхийтарца Советски Союза берригача нахага салам-моаршал а лу цар.

Нов. Халухаев Б. А. болх беш волча отдела партийни организаци а беррига болхлой а доккхал деш ба 15 бер долча цун дезалах.

Тхона дика хов, из тайпа боккха дезал Советски союза гражданий марра хила йиш йоацилга, хIана аьлча могаш-гIаьхьа долаш иззал дукха бераш хулилга вай социалистически строяс, Коммунистически партеси Советски правительствоси хIара денна советски наьха йоакхо ярца Iалашдаь да.

ЯШНОВ,
НГIАССР-а Министрий Совета болхлошта переселении оргнабори яра отдела партийни организацен секретарь.

ЗАХАРОВА,
Месткома председатель.

Агитатора блокнот

ССКП Нохч-ГIалгIай обкома пропагандани агитацени отдела «Агитатора блокнота» хьалхара номер араяьннай.

«Къамаьлаш дарна материалаш» яхача рубрика кIал блокнота тIа кепа теха я «Кердача тайпара. кхы а низ болашагIа республикан юрта боахам айбарга» яха НГIАССР юрта боахама министра статья.

«Тха дикагIа бараш» яхача раздела тIа къамаьл деш Грозненски района «Аргун» яхача колхоза бригадира Д. Алхазовс дувц ССКП XXI-ча съезда сийна лелаеча социалистически яхье ший коллективо даьха толамаш. Цига кепа теха да коммунистически къахьегама бригадашкара хоамаш.

«Агитационни балха опытацара» яхача рубрика кIал кепа теха я Сунженски района XIX партсъезда цIерахча колхоза агитатора Е. Чернинскаяс «Башха дика итогаш, дог ураоттадеш йола перспективаш» яха беседа. Блокнота тIа я «Агитаторий школа» яха Н. Бекетовой статья, цига я агитационни балха хроника.

Дунен мехкашта юкъерча гIулакхий темаех кепа техай «Берлински дош» яхача М. Васильева статьяна.

Агитатора новкъостала белгалдаьд 1959 шера январь бетта беседаш ярна темаши литературеи.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

Коммунизман керда седкъа

Бедда, хьийдда,
Лаккха баха,
Коммунизман
Керда Седкъа,
Кхы седкъашца
Кхеста баьнна
Ба ше сигла
ГIолла лелаш!
Набрах дайна
ГIа ше доацаш,
Хоамаш лаьтта
Iоухийташ,
Дерриг дуне
Цец ше даьккха,
Тамаш йойташ
Из ба лелаш!
Бакъда арга,
Вай цох тешаш,
Вай Даьхено
Из дуненга,
Яц тIехьара
Йойташ тамаш,
Хургда дуккха
Кердах дараш!
Из баь кулгаш,
Шоай Даьхено
Даькъал дувцаш,
Ловца боахаш,
Говзал керда,
Ма мог чехка
Йоахаш, Iоаеш,
Деш да балхаш!
Массаз хилда
Уж даькъала,
Керда говза
ХIамаш ярца,
Сийлахь Даьхе
Шоаш гIадъюгаш,
Кастта-каста
Кхааш даха!

М. ХАШАГУЛЬГОВ.

МагIалбика культуран учрежденей болх тоалуш эргабувл

Культпросветучрежденей балхага Ерригроссийски хьажар хиннача хана дикка айбеннаб МагIалбикан культуран учрежденей болх. Даха шу чакхдоаллаш белгалъяьлар дикача балхаца е учрежденеш: МагIалбикан районни культуран цIа (директор нов. Солтукиев)), районни библиотека (заведующи нов. Коригова), Вознесенски районни юртан библиотека (заведующи, нов. Львова) иштта кхыяраш а. Цу учрежденеша халкъашта юкъерча доттагIленах, дунен мехкашта юкъерча хьалех лаьца, Iалама-Iилман темаех йола лекцеш а докладаш а йийшай. ВIашагIъехка хиннай 25 кагирхой салоIама а тематически а сайренаш. Аьхки тайп-тайпарча концертни бригадаша кхапка 28 концерт оттадаьд.

Дахача шера дикка тоаденнад ала йиш йолаш да художественни самодеятельностен гIулакх. Цу хьакъехьа белгалдаккха деза Iсецахски культуран цIа. Укхаза художественни самодеятельностен тайп-тайпарча кружокашта юкъе ва 33 саг (11 кхалсаг а йолаш). Царна юкъе ба Энгиноев Махьмуд, Дугаев Ваха, Коттоев Адам, Нашхоева Белка, Чентиева Рая кхыбараш а.

Къаьстта лоархIаме да художественни самодеятельностен юкъе дакъа лоацаш кхалнах тIехь-тIехьагIа дукхагIа хилар.

Дикка тоабеннаб библиотекай болх а. Библиотекаша книжкаш дешарий конференцеш йора, тематически а литературни а сайренаш вIашагIъехкар. Доккха дакъа лаьцар цар бахача наха юкъе книжкаш доаржадарал совгIа, партени правительствони решеней хьакъехьа беседаш ярца а.

Дикача оатIонгахьа хувцаденнад кинотеатрий а киноустановкай а гIулакх. Иштта Вознесенскерча киноустановкас (зав. нов. Митрофанов) бетта план 500 тума йолча метта 1000 тума кхоачашъю. Дика болх бу киномеханикаша нн. Коттоевси, Брежневси, Исиевси.

Х. ДУГАЕВ,

Дика дешаш бола дешархой

Чакхдаьннад 1958-59 дешара шера хьалхара ах шу. ХIанз го йиш я дешархоша а хьехархоша а мел толаме къахьийгад. Боккъонца дешара лоархаIм а хоеш дийшача школьника гойтамаш дика да. Дешар бахьан шийна хало ца еш хьавенача дешархочун гIулакхаш во да.

Дог гIоздаьнна накъа баьхкар кердача шера Наьсар-кертерча юкъерча школан ийслагIча классера дешархой Джандигов Аслангири, Гойгов Исрапил, Медов Аюп. Цу дешархоша хьалхара ах шу тIехдика дийша чакхдаьккхар. Цул совгIа дикка дакъа лоацар цар школан общественни балхаца. Цар хьалхе лелаеча дешархой комитето дукха болх бора берий поведени а дешар а тоаде гIерташ. Иштта цар къовсам лоаттабора гIаьле увза, ахчах ловза, бIеха къамаьлаш де гIерташ хиннача бераштa духьал. Уж тайпа бераш дукха-м дацар, деце а цар доккха зедора кхыдолча берашта. Цу духьа дешархой комитет фийла хьежаш хилар цу тIулакххашка. ХIаьта хIанз цун къахьегама хьокхамаш дика гуш а да: дикка тоаеннай берий дисциплина.

ИйслагIча класса гIулакхаш дика леларах доккха баркал ала дезаш я цун классни кулгалхо Елкалова Римма Моисеевна.

М. ЕВЛОЕВ,

„ДоттагIал“ яха альманах

Араяьннай «ДоттагIал» яхача альманаха хьалхара номер. Вай республике литературно-художественни журнал арахеца доладелар-цIаьккха а комунистически партес Нохч-ГIалгIайчен къамий литературеи искусствои дегIаяра еш йола йоакхо белгалъяккхар да.

Альманаха тIа кепа теха я ССКП члений а къонача литераторий а стихотворенеши рассказаши. Нохчий меттала язъяь я нн. Н. Музаевеи, М. Мамакаевеи, Р. Ахматоваи, Б. Саидовеи, М. Сулаевеи иштта кхыбарийи произведенеш.

Дукха сакъердаме а дика а стихотворенеши рассказаши да альманаха тIа гIалгIай меттала нн. С. Озиевси, И. Базоркинеи, Б. Зязиковси, Д. Яндиевси, Ю. Чахкиевси, Д. Сакаловси, Хь Осмиевси, М. Плиевси иштта кхыбарашеи яздаь а.

Альманах ешараштa нийслургда цу тIа эрсий меттала Х. Ошаевси, М. Лукинеи, А. Лобановеи, Н. Орловеи рассказаш а И. Труновеи, С. Роговеи, Н. Новотельнеи, иштта кхыбарийи стихотворенеш а.

ДIахойодача хана альманаха оагIонаш тIа кепа етташ хургья моттигерча авторий дикагIа йола произведенеш. Цу журнало доаккха новкъостал дергда Нохч-ГIалгIайчен керда поэташи прозаикаши хьалкхебе.

Н. СЕМЕНОВ.

Иллюстрированни газета хьалхара номер

Арадаьннад «Грозненский рабочен» издательствон фотоотдела аргIах номер 1 (3) йола фотогазета. Газета хьалхарча оагIон тIа хоза кийчъяь фото-этюд я. Газета тIа керттера моттиг дIалоацаш я берригача Советски наха санна ССКП-а XXI-ча съезда сийленца накъа а болхаш Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша доаха доаккхий толамаш дувца материалаш. «Коммунистически къахьегама бригадашка» яхаш кертаяздаьр а долаш кепа теха да болхлой къахьегамаи, дешараи, салаIараи хетадаь а, цIи хезза волча донецки горнякаца — Николай Мамайца «Старогрознефть» нефтепромыслови управленен коммунистически къахьегама участкан бригадира Гончаров Анатолес письмош ухийташ лелабеча бувзама хетадаь а дола сурташ.

ЧIоагIа дог айдаларца гIадбаха ладийгIар вай республикерча юртбоахаман къахьегамхоша ССКП-а ЦК-а декабрьски Пленума соцамашка. Сунженски районерча «Победа» яхача колхоза хьокхамашца белгалъяьккха я газета тIа партеси правительствоси колхоза производство тоаярна массахана а еш йола йоакхо. Массехк сурт да Наурски механизаторащ бIаьстанарча балхашта кийчо еш хилара хетадаь.

Дукха да газета тIа республикан культурни вахара хетадаь сурташ а. Дика хьахьекхад цу тIа Нохч-ГIалгIай драматически театр хьаделлар а, Грозненски нефтяной института студентий дешари болхи а, Шалински районерча Колхозненски юкъерча школен дешархоша общественно-пайданерча къахьегаме дакъалацар а.

«Вай лоалахошка »аьнна кертаяздаьча кIал да Кабардино-Балкарии Къилбасед-ХIирийи республикашкарча промышленни предприятей коллективаша доаха къахьегама толамаш хьахьокхаш дола сурташ.

Фотогазета эггара тIехьарча оагIо тIа да кердача кинофильмаех хоам беш дола сатирически сурташ.

Газета кепа техай тайп-тайпарча басаращца.

Республикан культуран учреждений балхага хьажар чакхдаьннад

Йистедаьннад дахача шера хинна Ерригроссийски культуран-просветительни учрежденей балхага хьажар. Цига дакъа лоацаш яр Нохч-ГIалгIай АССР-а клубаш, библиотекаш, киноустановкаш. Хьажар хиннача хана чухь дикка айбелар культуран учрежденей болх. Дукха болх баьб Коммунистически партени Советски правительствони соцамаш наха дIадовзийташ. ЛоархIаме тоаеннай лекционни пропаганда, гойтара агитаци, вIашагIъехкай художественни самодеятельностен керда коллективаш, шеръеннай библиотекашкара книжни фонд, дукхагIа хиннаб книжкаш дешараш, тоаденнад кино хьокхара гIулакх а.

Республикан культуран Министерствос хьажара итогаш лаьрхIай. Культуран учрежденей балхага хьажарца дика дакъа лацарах а къахьегамхошта культуран гIулакхделга тоадарах а цхьайолча культуран-просветительни учрежденешта дикагIчар цIераш еннай.

Нохч-ГIалгIайчен дикагIча библиотекашта юкъе я Наурски района Ищерски станицера библиотека, Наьсарен района Наьсар-кертера библиотека, МагIалбикера берий библиотека, Урус-Мартановски района Гойты юртара библиотека, Курчалоевски района Алерой юртара библиотека.

ДикагIча клуба цIи тиллай Сунженски района культуран цIенах, хIаьта Ачхой-Мартановски района СаьмуIашкарчеи, Советски района Малые Варанды яхача юртарчеи, Гудермесски района Исти-су яхача юртарчеи, Веденски района Элистанжи яхача юртарчеи клубашта.

ДикагIа йола киноустановкаш я: Наурски района Ленина цIерах йолча колхозера, Шаьлан района зIамигача АтагIара, Шелковски района № 4 йола передвижка иштта кхыяраш а.

С. САЛАМОВ.

„Сердало“ тIа яздаьчун ларах

„Наьсарен районерча лекторски группан болх тоабе беза“

Иштта кертаяздаьр а долаш статья араяьлар 1958 шера 16 ноябре «Сердало» газета 91 номер тIа. Цу статьях лаьца Партен Наьсарен районни комитето «Сердало» редакцега язду:

ССКП Наьсарен районни комитета бюрон заседане из статья йийцай, цу тIа дийцараш бакъхиннад.

Наьсарен района прокурора нов. Мухиевси Назрановски совхоза директора заместитела нов. Мальсатов Ахьмадеи иштта кхычари дикагIа дакъа а лоацаш тоалуш латт лекторски пропагандан болх.

Редактора зам.
Дж. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре.

Йоккха зал — **«Тисса тIа».**

Долалу: 10, 11.40, 1.20, 3, 5, 6.40, 8.20; 10.

ЗIамига зал № 1 — **«Тисса тIа».**

Долалу: 8.30, 10.30, 11.50, 1.30, 3.10, 4.50, 6.30, 8.10, 9.50.

ЗIамига зал № 2 Берий сеанс — **«Совети Iаьдал бахьан».**

Долалу: 9, 10.40.

«Тисса тIа» — Долалу: 12.20, 2, 3,40, 5.20, 7, 8.40, 10.20.

ЗIамига зал № 3 Берий сеанс — **«Дошо Антилопа». «Яранде цIи йоаг».**

Долалу: 9.15, 10.55.

«Тисса тIа». Долалу: 12.35, 2.15, 3.55, 5.35, 7.15, 8.55, 10.35.

«Даьхе» яхача кинотеатре.

Берий сеанс — **«Максимка».**

Долалу: Iийрийна 9 сахьат даьлча.

«Тисса тIа». Долалу: 10.30, 12, 1.40, 3.20, 5, 6.40, 8.20, 10.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора—2-41-23, редактора зам.—2-07-01, партийни вахарен письмойнотделий — 2-25-72, корректорске — 2-30-91.

СФ000056 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, Грозный, Революцен Заказ № 169.